

ANNA IDSTRÖM

HELSINGIN MENESTYMINEN KANSAINVÄLISISSÄ VERTAILUISSA

Mitä näistä vertailuista olisi syytä tietää?

11

TUTKIMUSKATSAUKSIA 2016

Helsingin kaupunki
Tietokeskus

**TIEDUSTELUT
FÖRFRÅGNINGAR
INQUIRIES**

Anna Idström, p. – tel. 09 310 36526
etunimi.sukunimi@hel.fi

**JULKAISIJA
UTGIVARE
PUBLISHER**

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

**OSOITE
ADRESS
ADDRESS**

PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
(Siltasaarencatu 18–20 A)
PB 5500, 00099 Helsingfors stad
(Broholmmsgatan 18–20 A)
P.O.Box 5500, FI-00099 City of Helsinki
Finland (Siltasaarencatu 18–20 A)

**PUHELIN
TELEFON
TELEPHONE**

09 310 1612

**INTERNET
WWW.HELF.FI/TIETOKESKUS/**

**TILAUKSET, JAKELU
BESTÄLLNINGAR, DISTRIBUTION
ORDERS, DISTRIBUTION**

p. – tel. 09 310 36293
tietokeskus.tilaukset@hel.fi

**TIETOKESKUKSEN KIRJASTO
FAKTACENTRALENS BIBLIOTEK
CITY OF HELSINKI URBAN FACTS LIBRARY**

Siltasaarencatu 18-20 A
Broholmmsgatan 18-20 A
p. - tel. 358 9 310 36377
tietokeskus.kirjasto@hel.fi

Helsingin kaupungin tietokeskus
Helsingfors stads faktacentral
City of Helsinki Urban Facts

HELSINGIN MENESTYMINEN KANSAINVÄLISISSÄ VERTAILUISSA

Mitä näistä vertailuista olisi syytä tietää?

ANNA IDSTRÖM

TUTKIMUSKATSAUKSIA
FORSKNINGSRAPPORTER
STUDY REPORTS

2016:11

KÄÄNNÖKSET
ÖVERSÄTTNING
TRANSLATIONS
Magnus Gräsbeck

KUVIOT
FIGURER
GRAPHS
All-free-download.com

TAITTO
OMBRYTNING
GENERAL LAYOUT
Pirjo Lindfors

KANSI
PÄRM
COVER
Tarja Sundström-Alku
Kansikuva - Pärm bild - Cover picture:
Helsingin kaupungin aineistopankki/
Jussi Hellsten

PAINO
TRYCKERI
PRINT
Edita Prima Oy, Helsinki 2016

PAINETTU
ISSN 1455-7266
ISBN 978-952-331-187-9

VERKOSSA
ISSN 1796-7236
ISBN 978-952-331-188-6

SISÄLLYS

Esipuhe	5
Förord	6
Foreword	7
Johdanto	9
1. Helsingin menestyminen vertailuissa	10
2. Kaupunkivertailujen tyypillisyyksiä	12
2.1. Lukuisia indikaattoreita sisältävät vertailut.....	12
2.2. Kaupunkivertailun näkökulma vaikuttaa kaupunkien listasijoitukseen.....	13
2.3. Kaupunkien kilpailukykyä mittaavien vertailujen premisseistä.....	13
2.4. Liveability-tyyppisten vertailujen taustasta.....	14
3. Kaupunkivertailujen kritiikki	15
3.1. Tietolähteiden ja metodologian läpinäkyvyys.....	15
3.2. Indikaattorien osuvuus ja indeksien kritiikki.....	16
3.3. Tilastomatematiikkaan liittyvät ongelmat.....	17
3.4. Vertailun epätasainen painottuneisuus hukkaa tietoa.....	18
3.5. Pitkittäistutkimuksen ongelmat.....	18
3.6. Vertailun tekijöillä on omat motiivinsa, ja se vaikuttaa lopputulokseen.....	18
3.7. Vertailukelpoisuudesta.....	19
3.8. Epäyhtenäinen ja puutteellinen data.....	20
3.9. Erot ”kaupungin” määrittelyssä voivat aiheuttaa virheen.....	20
3.10. Yhteenveto kaupunkivertailujen kritiikistä.....	21
4. Keskeisimpiä vertailuja	22
4.1. Viralliset tilastot ja tutkimukset sekä niihin perustuvat vertailut.....	22
4.2. Kaupallisten yhtiöiden tekemät vertailut.....	24
5. Kuka unohtuu vertailuista?	43
6. Kaupunkivertailujen vaikuttavuudesta	46
7. Lopuksi: Kaupunkivertailujen käytännön merkitys	48
Lähteet	49
Liitetaulukko	52

ESIPUHE

Helsingin sijoittuminen erilaisissa kaupunkivertailuissa herättää kiinnostusta niin kaupunkilaisissa, mediassa kuin kaupungin suunnittelussakin. Kaupunkivertailut saavat tyyppillisesti paljon palstatilaa – ja runsaasti klikkauksia sosiaalisessa mediassa – erityisesti silloin, kun Helsinki menestyy vertailuissa hyvin.

Menestystä on useissa vertailuissa tullutkin: Helsinki on pärjännyt erityisen hyvin etenkin elämänlaatua ja asukastytyväisyyttä mittaavissa tutkimuksissa. Sijointus on sen sijaan ollut hieman heikompaa niissä vertailuissa, joissa tarkastelun kohteena ovat volyymit – esimerkiksi kaupunkiin saapuvien matkailijoiden määrä tai suorat ulkomaiset investoinnit. Näissä vertailuissa kärkeen kiilaavat tyyppillisimmin kokoluokaltaan suuremmat New Yorkin, Pariisin tai Lontoon kaltaiset suurkaupungit.

Tässä julkaisussa esitellään kansainvälisten kaupunkivertailujen kirjoa ja Helsingin menestymistä eri vertailuissa. Samalla tarkastellaan kriittisesti kaupunkivertailujen taustaoletuksia ja niiden tieteellistä tasoa. Erilaisten vertailujen määrä on viime vuosina yleistynyt runsaasti ja joukkoon mahtuu paitsi hyvin tehtyjä tutkimuksia myös viihteellisempää otetta ja suoranaista leikkimielistä hömppääkin. Kaupunkivertailuja luettaessa onkin tärkeää tunnistaa erilaisten vertailujen vaihtelevat lähtökohdat ja tarkoituserät, jotta niiden luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä voidaan paremmin arvioida.

Tutkimus on toteutettu yhteistyössä Helsingin kaupunginkanslian elinkeino-osaston kanssa. Elinkeino-osaston projektisuunnittelija Piia Raitavuo on laatinut tutkimuksen liitteenä olevan koosteen kansainvälisistä kaupunkivertailuista, joissa Helsinki on ollut mukana. Tietokeskuksen tutkija Anna Idström on puolestaan perehtynyt kaupunkivertailuiden lähtökohtiin sekä niiden metodologisiin vahvuuksiin ja ongelmiin. Yhteistyön tuloksena syntynyt tutkimus tarjoaa laajan katsauksen erilaisiin kaupunkivertailuihin sekä samalla työkalun näiden vertailujen parempaan ymmärtämiseen.

Helsingissä marraskuussa 2016

Katja Vilkama
tutkimuspäällikkö

FÖRORD

Helsingfors placering vid olika stadsjämförelser väcker intresse bland invånare, media och stadens planerare. Jämförelser städer emellan brukar få mycket spaltutrymme – och många klickningar på sociala media – i synnerhet de gånger då Helsingfors har framgång i jämförelserna.

Och visst har det ju blivit en hel del framgångar: i synnerhet då det gäller livskvalitet och invånarbelåtenhet har Helsingfors stått sig bra i jämförelserna. Lite sämre har placeringen blivit i de jämförelser som gäller volym – till exempel antal turister eller direkta utländska investeringar. I de jämförelserna är det för det mesta städer av betydligt större storleksklass som är framgångsrika, såsom till exempel New York, Paris eller London.

Föreliggande publikation ger en inblick i det brokiga fältet av internationella stadsjämförelser och hur Helsingfors placerat sig. Samtidigt granskas kritiskt de utgångsantaganden som stadsjämförelserna bygger på och deras vetenskapliga nivå. Jämförelser av olika slag har på senare år blivit allt vanligare, däribland välgjorda undersökningar men också sammansällningar med mera underhållande framtoning eller rena rama skojet. Då man tar del av stadsjämförelser är det alltså skäl att identifiera jämförelsernas varierande utgångspunkter och syften för att bättre kunna bedöma deras tillförlitlighet och användbarhet.

Undersökningen gjordes i samarbete med Näringslivsavdelningen på Helsingfors stadskansli. Bifogad finns en sammanställning av internationella stadsjämförelser gjord av Piia Raitavuo, planerare på Näringslivsavdelningen. Utgångspunkterna för stadsjämförelserna och deras metodologiska styrkor och problem har analyserats av forskare Anna Idström vid Faktacentralen. Den undersökning som samarbetet gav upphov till bjuder på en omfattande översikt av olika stadsjämförelser och samtidigt ett verktyg för att förstå dessa jämförelser bättre.

Helsingfors, november 2016

Katja Vilkama
forskningschef

PREFACE

Helsinki's rating in different comparisons of cities is something that interests residents, media and city planners alike. City comparisons typically get much newspaper coverage – and plenty of clicking in social media – particularly when Helsinki has done well in the comparison.

And indeed, there has been success: in terms of, especially, quality of life and resident satisfaction, Helsinki has done well. Ratings have been slightly lower in comparisons of volume, such as numbers of tourists coming to the city or direct foreign investment. These rankings are most typically topped by cities of a bigger size, such as New York, Paris or London.

The present publication provides an overview of the varied field of international city comparisons and how high Helsinki has ranked in them. At the same time, it makes a critical analysis of the background assumptions of comparisons and of their scientific level. Comparisons of all kinds have become more and more numerous, including well-done investigations but also studies of a more entertaining character or simply just playful jokes. That is why it is important to identify the varying backgrounds and purposes of comparisons so as to be able to judge their reliability and usefulness.

The study was made in cooperation with the Economic Development Division of Helsinki City Executive Office. A compilation of international city comparisons including Helsinki was made by Piia Raitavuo, a planner at the Economic Development Division, and is included as an appendix. The background and methodological strengths and problems of comparisons are analysed by Anna Idström, a researcher at Helsinki City Urban Facts Office. The fruit of this cooperation is an extensive overview of various city comparisons and, at the same time, a tool for a better understanding of them.

Helsinki, November 2016

Katja Vilkama
head of the Urban Research Department

JOHDANTO

”Faktoidi on fakta, jota ei ole olemassa ennen kuin joku kirjoittaa sen lehteen.”
– Norman Mailer

Zack Taylor (2011: 67) luonnehtii kaupunkivertailuja mitä oivallisimmiksi faktoidigeneraattoreiksi – etenkin, jos niiden taustalla olevia tutkimuksia ei tunneta eikä näiden metodologisia ongelmia ymmärretä. Leff & Petersen (2015: 3) muotoilevat: *”like global cities themselves, they [city rankings] are work in progress, with methodologies and sophistication that are still evolving”* Kuten Taylor alleviivaa, kaupunkivertailut eivät korvaa oikeaa, syvällistä tutkimusta: ne toimivat parhaimmillaan alkuna perusteellisemmälle tutkimukselle, sillä ne voivat auttaa kaupunkien päättäjiä kysymään oikeita kysymyksiä.

Tässä tarkastelussa kaupunkivertailuilla tarkoitetaan ennen muuta kaupunkeja paremmuusjärjestyksiin eri perustein asettavia julkaisuja, jotka ovat erikoistuneet tarjoamaan spesifiä tietoa erilaisiin tarpeisiin. Niitä kehitetään nykyään nopeaa tahtia, vaikka niitä koskevaa tutkimusta on vielä varsin vähän. Tämän kehityksen taustalla on kaupungistuminen ja kaupunkien merkityksen kasvaminen, sekä kaupunkien lisääntyvä halu asettaa strategisia tavoitteita ja merkkipaaluja niiden saavuttamiseksi (vrt. esim. Feenan et al. 2016: 6). Siksi myös Helsingissä on tarve ymmärtää näitä kaupunkivertailuja ja arvioida kriittisesti sitä, miten Helsinki voisi hyödyntää niitä.

Tämän julkaisun tavoitteena on esitellä kaupunkivertailujen kirjoja, moninaisia näkökulmia ja tieteellisen tason vaihtelevuutta – joukossa on hyvin tehtyjä tutkimuksia ja oivaltavia näköaloja siinä missä epätieteellistä huuhaatakin. Pyrin tuomaan esiin kaupunkivertailujen tyypillisiä metodologisia ongelmia tarjotakseni lukijalle työkalun ymmärtää, suhteuttaa ja arvioida lukemaansa tilanteessa, jossa hän silmäilee kansainvälistä kaupunkivertailua. Luon katsauksen myös Helsingin sijoittumiseen kaupunkivertailuissa ja siihen, millaisia merkityksiä tällä voi olla Helsingin menestyksen kannalta.¹

Kaupunkivertailujen käyttämässä termistössä on variaatiota. Feenan & al. (2015: 4) erottelevat toisistaan termit *”city index”*, *”city benchmark”*, *”city ranking”* ja *”city rating”*, mutta tässä katsauksessa kaikkia kaupunkeja toisiinsa vertailevia julkaisuja kutsutaan yksinkertaisesti kaupunkivertailuiksi.

¹ Tätä katsausta laatiessani olen saanut arvokasta tukea, neuvoja ja kommentteja työtovereiltani. Haluan kiittää erityisesti Piia Raitavuota, jonka laajoista tiedoista ja huolellisesti punnituista näkemyksistä olen hyötynyt huomattavan paljon. Kiitän myös Katja Vilkamaa, Ari Jaakolaa, Ari-Veikko Anttiroikoa, Ilkka Niemeä sekä Inkeri Vähä-Piikkiötä kommenteista ja neuvoista.

1. HELSINGIN MENESTYMINEN VERTAILUISSA

Helsinki mainitaan kymmenissä kansainvälisissä kaupunkivertailuissa arvostetuista talouslehdistä akateemisiin julkaisuihin, ja sijoittuu näissä toisinaan hyvinkin korkealle. Kyseisiin vertailuihin valikoituu mukaan maailman tavalla tai toisella huomattavimpia kaupunkeja New Yorkista Tokioon, joten Helsingin päätyminen näille listoille on saavutus.

Karkeasti ottaen voi sanoa, että Helsinki sijoittuu heikommin sellaisissa kaupunkivertailuissa, joissa keskeisenä tarkastelun kohteena ovat volyymit – esimerkiksi kaupunkiin saapuvien matkailijoiden määrä, suorien ulkomaisten investointien virrat tai bruttokansantuote. Tällaisten vertailujen kärjessä ovat tyypillisesti New Yorkin, Lontoon ja Pariisin kaltaiset suurkaupungit. Näissä vertailuissa Helsingin sijoituksia kannattaakin verrata ensisijaisesti niihin kaupunkeihin, jotka ovat väkimääränsä suhteen lähempänä Helsingin kokoluokkaa. Toisaalta myös näissä vertailuissa voi olla yksittäisiä indikaattoreita, joiden osalta Helsinki sijoittuu aivan kärkisijoille. Esimerkiksi IESE Business Schoolin *Cities in Motion Indexissä* (2015) arvioidaan 148 kaupungin paremmuutta varsin kokonaisvaltaisella mittaristolla, joka kattaa laajan joukon teemoja joukkoliikenteen toimivuudesta taiteisiin ja tieteisiin. Tässä vertailussa Helsinki sijoittuu kokonaistuloksissa 13. sijalle, mutta ”sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -ulottuvuuden kohdalla Helsinki on 1. sijalla ja ympäristöulottuvuuden kohdalla 2. sijalla. Kokonaissijoitusten lisäksi on siis tärkeää kiinnittää huomiota myös Helsingin menestymiseen yksittäisten indikaattoreiden mittauksissa.

Erityisen hyvin Helsinki menestyy elämänlaatua ja asukastyytyväisyyttä mittaavissa tutkimuksissa, jopa maailmanlaajuisesti vertailtuna – esimerkkeinä tästä ovat konsulttiyhtiö Mercerin sekä The Economist- ja Monocle-lehtien elämänlaatuindeksit. Metodologisista eroistaan huolimatta nämä vertailut toistavat tiettyjä teemoja, kuten kaupunkien poliittista vakautta ja turvallisuutta, infrastruktuuria, opiskelumahdollisuuksia, vapaa-ajan ja kulttuuripalveluiden tarjontaa, terveydenhuoltoa sekä liikennettä ja ympäristöä (Manninen 2016: 17-18). Financial Timesin eurooppalaisessa kaupunkivertailussa Helsinki sijoittui toiseksi Lontoon jälkeen vuonna 2014. Helsinkiä keuhuttiin erityisesti strategiastaan vetää puoleensa pääomasijoituksia sentyyppisillä houkuttimilla kuten tutkimus, kehitys ja innovaatiotoiminta, kehittyneen teknologian start-up-yritykset sekä kansainväliset liiken-

neyhteydet ilma- ja meriteitse. Sellaiset vakiintuneet ja arvostetut toimijat kuten Economist Intelligence Unit (2015) ja Monocle (2015) sijoittavat Helsingin maailman 10 parhaan kaupungin joukkoon. Brittiläisen Monoclen 25 kaupungin elämänlaatua vertailevassa ranking-listauksessa Helsinki oli vuonna 2013 kolmas Kööpenhaminan voittaessa, ja vuonna 2011 Helsinki voitti kilpailun. Giap, Thye & Aw'n kehittämän uuden *Global Liveable Cities Indexin* ensimmäisessä versiossa (2014) Helsinki sijoitetaan elämänlaadun osalta 4. sijalle 64 kaupungin joukossa. Lisäksi eurobarometri-tutkimuksen *Quality of Life in European Cities* (2015) perusteella helsinkiläiset ovat EU-pääkaupunkien asukkaista tyytyväisimpiä omaan elämäänsä sekä asuinpaikkaansa. Myös ympäristöasioissa Helsinki erottuu kaupunkivertailuissa edukseen. Tässä katsauksessa esille nostetaan muun muassa Siemensin ja EIU:n *European Green City Index* (2012), jossa Helsinki sijoitetaan 30 kaupungin joukosta 7. sijalle ympäristöystävällisyydessä.

Helsinki kuuluu Euroopan kaupunkien kärkikymmenikköön tietoyhteiskuntaindikaattoreilla mitattuna – näitä ovat kotitalouksien laajakaistayhteydet, internetin säännöllinen käyttö sekä digitaalinen asioiminen viranomaisten kanssa. Tämä tulee esiin Eurostatin tilastovertailuissa. Lisäksi Helsinki näyttäytyy vertailussa otollisena toimintaympäristönä digitaalisille start-up-yrityksille: 2thinknow Consultingin *Innovation Cities: Global*-vertailussa (2015) Helsinki sijoitetaan vertailun 1. ryhmään ("nexus"), ja Nestan, Accenturen ja the Future Cities Catapultin *City Initiatives for Technology, Innovation and Entrepreneurship (CITIE)*-vertailussa Helsinki on 3. sijalla New Yorkin ja Lontoon jälkeen. fDI Intelligencen *European Cities and Regions of the Future*-vertailussa (2016/2017) Helsinki on 11. sijalla. Nestan European Digital City Indexissä (2015) Helsinki on 4. sijalla ja Ericssonin *Networked Society City Indexissä* (2014) 6. sijalla. Tällaisen edistyksen taustalla vaikuttavat ainakin korkeakoulutettujen suuri osuus väestössä sekä nopeat laajakaistayhteydet. (Manninen 2016: 16.) Kaiken kaikkiaan Helsinki näyttäisi saavuttavan erityisen suurta menestystä sellaisten piirteidensä osalta, joiden kulttuurisessa taustassa yhdistyvät vihreät arvot ja insinööritaito: joukkoliikenne sekä avoin data ovat saaneet arvostavia mainintoja vertailuissa.

Kaupunkivertailujen perusteella Helsinki on myös kallis kaupunki. Elinkustannusvertailuissa Helsinki sijoittuu tyypillisesti kärkijoukkoon: Euroopan tasolla Price of Travel (2015) luokittelee Helsingin 3. kalleimmaksi kaupungiksi ja ECA International (2015) 8. kalleimmaksi kaupungiksi. Toisaalta elinkustannusvertailut jättävät usein huomiotta sen, miten hinnat suhteutuvat palkkatasoon eri kaupungeissa. Tähän esimerkiksi UBS:n *Big Mac Index* (2015) avaa kiinnostavan ja havainnollistavan näkökulman: kun 70 kaupunkia arvioidaan sen perusteella, kuinka kauan niissä keskimäärin täytyy työskennellä ansaitakseen Big Macin paikallisella hintatasolla, Helsingissä aika on vain 16 minuuttia. Tällä tuloksella Helsinki sijoittuu vertailussa jaetulle 7. sijalle yhdessä Brysselin, Amsterdamin ja Lyonin kanssa.

Kohdassa 4 esittelen pähkinänkuoressa yli 60 kaupunkivertailua. Liitteenä olevassa Piia Raitavuon laatimassa taulukossa on esitelty kaupunkivertailujen kirjoa vielä laajemmin, systemaattisemmin ja yksityiskohtaisemmin. Ennen kaupunkivertailujen esittelyä käyn läpi kaupunkivertailujen keskeisimpiä yleisiä piirteitä ja niiden tutkimuksellista taustaa ostaakseni esiin ne syyt, jotka heikentävät ratkaisevasti kaupunkivertailujen luotettavuutta tietolähteenä.

2. KAUPUNKIVERTAILUJEN TYPILLISYYKSIÄ

Yhtenä olennaisimmista kaupunkivertailujen kategorisista eroista voi pitää sitä, onko vertailun tarkoitus palvella kaupunkien päättäjien työtä kaupunkilaisten hyväksi (kuten kohdassa 4.1. tarkemmin esiteltävä Flash Eurobarometri) vai sijoittajien ja liike-elämän tarpeita (kuten monet kohdassa 4.2. esiteltävät kaupalliset vertailut). Kaupunkivertailuja on suunnattu

1. sijoittajille, jotka etsivät parasta mahdollista tuottoa rahoilleen tarjoavaa kaupunkia
2. johtotason työntekijöitään ulkomaiden kaupunkeihin lähetettäville monikansallisille yhtiöille, joiden täytyy jollain perustein kyetä arvioimaan sopivan korvauksen suuruutta kyseisille työntekijöille ("liveability"-tyyppiset vertailut palvelevat usein tätä tarkoitusta)
3. kaupunkien päättäjille
4. tietyille ihmisryhmille, kuten opiskelijoille, eläkeläisille tai turisteille, jotka pohtivat sitä, mikä kaupunki tarjoaisi juuri heille sopivimmat hyvinvoinnin edellytykset.

Muutamissa vertailuissa on kyse lähinnä kaupunkien markkinoinnista: kaupungit ovat maksaneet siitä, että tulevat mainituiksi näissä julkaisussa.

Toinen huomattava ero kaupunkivertailujen välillä on niiden kattavuudessa. Jotkut pyrkivät vertailemaan kaupunkeja kokonaisvaltaisesti hyvin laajasta näkökulmasta ja joskus jopa ennustamaan "tulevaisuuden tärkeitä kaupunkeja" tai hahmottelemaan kaupunkien "kilpailukykyä" kymmeniä indikaattoreita tutkimalla. Toiset pitäytyvät yksittäiseen kapeaan näkökulmaan, kuten pyöräilyn tai kiinteistösijoittamisen mahdollisuuksiin eri kaupungeissa. Molempiin tyyppihin kuuluvia vertailuja on julkaistu massoittain, ja niiden taso vaihtelee varsin huolellisesti laadituista tutkimuksista täysin arvottomaan humpuukiin.

2.1. Lukuisia indikaattoreita sisältävät vertailut

Kaupunkien suorituskykyä, kilpailukykyä tai esimerkiksi elämänlaatua arvioivat vertailut ovat indikaattoriensa valikoiman suhteen laajimpien kaupunkivertailujen joukossa. Ne eivät sisällä arvioita pelkästään elinkustannuksista tai jostain muusta yksittäisestä asiasta, vaan ottavat huomioon hallinnollisen sääntelyn, finanssisysteemit, innovaatiot, de-

mografian ja kaupunkien sijoittumisen kansainvälisen talouden verkostoihin. Feenan & al. (2015: 11) esittävät optimistisina, että monimutkaisen tilastollisen ja havainnollisen datan synteesi voi auttaa kaupunkien päättäjiä ja elinkeinoelämää seuraamaan trendejä, tarkkailemaan tilanteiden kehitystä, havaitsemaan poliittisten muutosten seurauksia ja näkemään välietappeja tavoitteiden saavuttamisessa. Taylorin (2011: 67-68) mukaan sen sijaan tällainen kokonaisvaltaisuus johtaa helposti ylilyönteihin. Jotkut kaupunkivertailut ovat menneet liian pitkälle pyrkimyksessään kiteyttää mahdollisimman paljon tietoa yhteen holistiseen tulostaulukkoon tai indeksiin – sellainen ei lopulta mittaa mitään, vaan tuottaa *faktoidin*, eikä muutoksen taustalla vaikuttavat tekijät nouse esille. Jatkan tämän aiheen syventämistä kohdassa 3.2.

2.2. Kaupunkivertailun näkökulma vaikuttaa kaupunkien listasijoitukseen

Kaupunkivertailun tarkoitus, näkökulma, laajuus ja indikaattorien valinta määräävät pitkälti sen, miten yksittäinen kaupunki näyttäytyy vertailussa. Esimerkiksi kaupunkien mainetta mittaavan Reputation Institutin listalla näkyvästi sijoittuvien kaupunkien joukossa ovat Venetsia ja Firenze, joita ei voida pitää Lontoon, Pariisin tai New Yorkin kaltaisina globaalikaupunkeina, vaan jotka ovat monille tuttuja turistikohdeita. Tämä osoittaa tuttuuden tärkeyden kaupunkien kansainvälisen profiilin kannalta (Leff & Petersen 2015: 6-7). Toisen esimerkin antaa merenkulun näkökulmasta kaupunkeja vertaileva Menonin *Leading Maritime Capitals of the World* (2015), jossa on haastateltu merenkulun asiantuntijoita sekä käytetty objektiivisia mittareita, kuten kuinka monta merenkulkuun erikoistunutta juristia on kaupungissa, millainen on satamatoiminnan kapasiteetti, jne. Tässä kapea-alaisessa vertailussa Ateena on useammassakin kohdassa kärkisijoilla, vaikka esimerkiksi tavallisten kaupunkilaisten haastatteluihin perustuvassa laajassa ja kokonaisvaltaisessa Euroopan kaupunkien vertailussa (*Quality of life in European cities 2015, Flash Eurobarometer 419*) Ateena näyttäytyy erityisen huonona kaupunkina lähes joka taulukossa – ateenalaiset ovat Euroopan tyytymättömimpien joukossa kaupunkiinsa yleisesti, sen terveydenhuoltoon, liikuntamahdollisuuksiin, kouluihin, katujen ja rakennusten tilaan, toreihin ja kävelykatuihin, turvallisuuteen, kanssaihmissen luotettavuuteen ja ilmanlaatuun. Ateena on perinteinen laivanvarustamoiden kultakaupunki, joten loistaminen juuri merenkulkuun liittyvässä vertailussa kaikesta muusta huolimatta ei ole yllätys.

2.3. Kaupunkien kilpailukykyä mittaavien vertailujen premisseistä

Kaupunkien kilpailukyky on vertailukohteena useammassakin kaupallisessa kaupunkivertailussa. Kohdassa 4.2. esittelen tästä aihepiiristä esimerkiksi Economist Intelligence Unitin *Hotspots 2025* -vertailun sekä kiinalaisjohtoisen *Global Urban Competitiveness Projectin*. Yihong & Shen (2013: 168) taustoittavat tällaisia kaupunkivertailuja, joiden malli on kopioitu liike-elämästä: yritysten kilpailukykyyn vertailemisesta. Ongelmana tässä on se, että kaupungit eivät ole liikeyrityksiä vaan sosio-taloudellisia-ekologisia systeemejä, joten niiden taloudellinen menestys yksin ei ole sama asia kuin kilpailukyky. Taloudellinen menestys ei takaa menestystä ei-taloudellisissa kysymyksissä eikä edes pitkän aikavälin taloudellisessa vakaudessa. Jos taloudellinen menestys sellaisenaan käsitettäisiin kaupungin kilpailukyvyksi, tuon käsitteen osaksi olisi hyväksyttävä lisääntyvät ongelmat, kuten sosi-

aalinen eriarvoistuminen ja saastuminen. Tämä on vastoin ihmisten käsityksiä hyvästä elämästä. Yihong & Shen (mt.) jatkavat, että jotkut kaupunkien päättäjät ovat alkaneet parantaa kaupunkiansa väärin ymmärrettyä ”kilpailukykyä” tekemällä kaupungeistaan mahdollisimman houkuttelevia suuryrityksille, mikä edellyttää halpaa ja joustavaa työvoimaa sekä suosiollisia paikkoja ja infrastruktuuria. Tämä on kuitenkin monesti osoittautunut tehottomaksi politiikaksi. Se on tuonut vain vähän työpaikkoja, eikä se ole saanut kansalaisten varauksetonta hyväksyntää. Siksi Yihong & Shen (mt.) kehottavat ymmärtämään kaupungin kilpailukykyyn kokonaisuutena, johon sisältyy kestävä kehityksen peruspilarit: taloudellinen, sosiaalinen sekä ekologinen kestävyys. Yigitcanlar & Lönnqvist (2013: 366) päätyvät samoihin tuloksiin: vain sekä talouden että ihmisten ja ympäristön politiikassaan huomioiva kaupunki on oikeasti kilpailukykyinen globaalissa maailmassa.

2.4. *Liveability*-tyyppisten vertailujen taustasta

Monilla kaupallisilla kaupunkivertailuilla on selkeä kohderyhmä: suuryritykset. Mikäli tätä ei ymmärretä, kyseiset vertailut voivat johtaa lukijaa harhaan. Yksinkertaiset liiketoiminnan kuluja vertailevat tutkimukset keskittyvät hintoihin: millaisia kustannuksia kussakin kaupungissa tulee firmoille ja niiden työntekijöille erilaisista palveluista ja tuotteista? Useampia indikaattoreita yhdistelevät *liveability*-tyyppiset vertailut sen sijaan auttavat monikansallisia yhtiöitä arvioimaan, millainen olisi sopiva korvaus johtotason henkilölle, joka lähetetään tiettyyn kaupunkiin suorittamaan työtehtäviä. Kyse ei siis ole mistä tahansa elinkustannuksista tai kenen tahansa elämänlaadusta. Esimerkiksi UBS:n *Prices and Earnings* ja Mercerin *Cost of Living* on suunnattu nimenomaan monikansallisille firmoille, joten ne eivät ole kiinnostuneita kaupunkien asukkaista, vaan kyseiset vertailut lähtevät liikkeelle hypoteettisen monikansallisen firman korkeissa tehtävissä toimivan henkilön ja hänen perheensä kulutustottumuksista. Mercerin *Quality of Living* ja Economist Intelligence Unitin *Livability overview* sivuuttavat finanssi- ja innovaatiokysymykset ja keskittyvät sentyyppisiin asioihin kuten poliittinen stabiilius, henkilökohtainen turvallisuus ja vapaus, palveluiden laatu, terveydenhuolto, koulutus sekä luonnonympäristö, mutta viitekehys on edelleen sama: kyse on monikansallisen yhtiön johtotason työntekijän näkökulmasta. Tällaiset vertailut ovat konsulttiyhtiöiden tuotteita, joita myydään maksavalle asiakkaalle – lähinnä monikansallisille yhtiöille. Valitettavasti näiden vertailujen tuottamat tiedot saattavat mediaan päätyessään vääristää käsityksiä: kovapalkkaisen expatriatin ostovoiman määrittely ei välttämättä kerro mitään kaupungin tavallisten asukkaiden ostovoimasta – he saattavat elää jopa köyhydessä. (Taylor 2011: 51, 54, 67.) Toki on myös muunlaisia elämänlaatu vertailuja, kuten eurobarometri tai UN-Habitatin *City Prosperity Index*, jotka aidosti pyrkivät mittaamaan elämänlaatua kaupunkilaisten näkökulmasta. Oma kysymyksensä on se, mitä ”elämänlaadulla” tarkoitetaan ja miten sitä voi mitata (vrt. Feenan et al. 2016: 13).

3. KAUPUNKIVERTAILUJEN KRITIIKKI

Kaupunkivertailuja ei pääsääntöisesti voi pitää luotettavina tietolähteinä tai ylipäänsä tuhan tieteellisinä tutkimuksina. Niiden suurimmat ongelmat liittyvät datan luotettavuuteen, vertailukelpoisuuteen ja kattavuuteen sekä metodien läpinäkyvyyteen. Tämä ei tarkoita, että kaupunkivertailut olisivat arvottomia. Päinvastoin, ne muodostavat kiinnostavia läpileikkauksia urbanisoituvan maailman piirteisiin, jokainen omasta näkökulmastaan. Yksi niiden suurimmista ansioista on tarttua mahdottomaan haasteeseen: tarjota edes johonkin konkreettiseen näyttöön perustuvaa tutkimustietoa pohjaksi keskusteluille siitä, mitä tarkoittaa kaupunkien menestyminen tai hyvä urbaani elämä. Ilman tällaisia tutkimuksia keskustelut käytäisiin pikemminkin mutu-tiedon varassa. Siksi toivon, että esittelemäni kriittiset näkökulmat tulkitaan pelkästään kunnianosoituksena kaupunkivertailujen tavoitteille ja niitä tehneille tutkijoille. Nöyrästi totean, että kritiikki ei ammu kaupunkivertailuja alas, vaan kaupunkivertailut kehittyvät yhä paremmiksi kritiikin myötä. Tämän luvun tarkoitus on opastaa lukijaa ymmärtämään tutkimuksenalan nykyvaiheen ongelmia, jotta ei odota kaupunkivertailuilta enempää kuin mitä ne pystyvät tällä hetkellä tarjoamaan.

3.1. Tietolähteiden ja metodologian läpinäkyvyys

Vertailut poikkeavat toisistaan datan läpinäkyvyydessä. Monessa vertailussa luetellaan aihealueet, joita vertailussa arvioidaan, mutta ei kerrota sitä, mistä tietolähteistä arvioitava tieto on kerätty. Siinä missä PricewaterhouseCoopers julkaisee erillisenä dokumenttina yksityiskohtaiset määrittelyt ja lähteet jokaisesta *Cities of Opportunity* -vertailussa käyttämästään indikaattorista, fDi Intelligence listaa *Global Cities of the Future* -vertailussaan kaiken datan, muttei kerro lähteitä. Economist Intelligence Unit selostaa Hot Spots 2025 -indeksinsä metodologiaa peräti kymmenen sivun verran, mutta varsinaiset faktatiedot lähteistä jäävät epäselviksi, joten lukijan täytyy luottaa Economist Intelligence Unitin tutkijatiimin sanaan. Mitattavissa oleviin indikaattoreihin liittyy sentyyppisiä ongelmia, kuten että harva ”ostoskorin hintavertailu” kertoo, mitä tarkalleen ottaen on ”ostoskorissa”. Liikesalaisuudet tarjoavat jonkinlaisen selityksen tälle salaperäisyydelle, mutta käytännössä sellaiset vertailut, joita leimaa metodologian ja lähdetietojen läpinäkyvyys, datan hakemisen päivämäärät ja kaupunkien valikoitumisen eksplisiittiset perustelut, ovat kaupunkien kannalta hyödyllisempiä kuin sellaiset vertailut, joiden paikkansapitävyyttä ei voi itse arvioida ja joiden taustatietoja ei voi tarkistaa. (Leff & Petersen 2015: 7, Taylor 2011: 55.)

3.2. Indikaattorien osuvuus ja indeksien kritiikki

Vaikeasti mitattavissa olevia asioita, kuten kulttuuria ja elämänlaatua (*"liveability"*, *"quality of life"*), on yritetty lähestyä sentyyppisillä tilastoilla kuten Economist Intelligence Unitin indikaattorina käyttämä "rikollisuus yhteiskunnassa" tai Morin "murhien lukumäärä per populaatio". Nämä tilastot eivät kuitenkaan välttämättä mittaa sitä, mitä niiden uskotaan mittaavan. Stults & Hasbrouck (2015: 17-18) ovat osoittaneet, että pendelöinnillä eli edestakaisella, päivittäisellä liikkumisella kaupunkiin ja sieltä pois on ennustettavissa oleva vaikutus kaupungin rikostilastoihin. Pendelöinnin myötä kaupunkiin tuleva ulkopuolinen väestö tulisi heidän mukaansa ottaa tarkemmin huomioon rikostilastoja laadittaessa. Tämä vuorostaan heikentää niiden kaupunkivertailujen uskottavuutta, jotka käyttävät rikostilastoja mittarina kaupungin tarjoamasta elämänlaadusta. Kaupunkivertailujen riskinä on päätyä esittämään tutkimustuloksina oletuksia, jotka perustuvat toisiin oletuksiin.

Koska eri vertailuissa käytetään erilaisia indikaattoreita ja niitä painotetaan eri tavoin, vertailujen välillä on eri näkemyksiä siitä, kehittykö vai taantuuko jokin kaupunki. Leff & Petersen (2015: 10) antavat esimerkkinä Chicagon: A.T. Kearneyn vertailussa sen sijoitus nousi vuosien 2008 ja 2014 välisenä aikana, kun taas Morin vertailussa sen sijoitus kyseisenä aikana laski. Vastaavasti Soulin sijoitus tippui neljä pykälää A. T. Kearneyn vertailussa ja nousi seitsemän pykälää Morin vertailussa täsmälleen samoina vuosina. Vilkaistu vertailujen pohjana olevaan dataan valaisee näiden kehityskulkujen syitä. Morin vertailussa indikaattoreina käytetään Chicagon kannalta epäedullisia asioita, kuten henkirikosluukuja, viheralueita, ilmaston miellyttävyyttä ja maailmanperintökohteiden lukumäärää sadan neliökilometrin säteellä. A. T. Kearney ei huomioi yhtäkään näistä indikaattoreista, vaan sen vertailu perustuu inhimillisen pääoman ja informaationvaihdon kategorioihin. Viitaten näiden kahden arvostetun kaupunkivertailun väliseen ilmeiseen ristiriitaan Leff & Petersen (mt.) varoittavatkin kaupunkien päättäjiä tuudittautumasta huolettomuuteen, mikäli heidän johtamansa kaupunki menestyy jossain vertailussa. Seuraavana vuonna kaupungin sijoitus saattaa pudota muutaman pykälän, vaikka kaupunki olisi todellisuudessa kehittynyt paremmaksi.

Conger (2015: 1) kiinnittää huomiota Calgaryn menestykseen kaupunkivertailuissa ja kysyy, kuinka sama kaupunki voi pärjätä niin upeasti yhdessä elämänlaatua mittaavassa vertailussa ja niin keskinkertaisesti toisessa. Myös Vancouver hyppii Monoclen tekemän vertailun 15. sijasta Economist Intelligence Unitin kolmanteen sijaan, mutta ei pääse edes listalle PricewaterhouseCoopersin vertailussa. Conger huomauttaa kevyen sarkastisesti, miten innostuneita sekä kaupungin johto että media olivat hyvistä tuloksista, ja miten vaihteliaita keskinkertaisista. Congerin havainnoista voi kuitenkin päätellä vähintään sen, että pelkkä sijoittuminen listalla ei kerro vielä mitään, vaan on perehdyttävä tehtyyn tutkimukseen ja ymmärrettävä sijoittumisten syitä.

Läpinäkyvyyden kannalta ongelmallisimpia ovat tapaukset, joissa yhteen indeksiin on yritetty kiteyttää paljon tietoa, ja kaupungeille annetut kokonaispistemäärät lasketaan monien osa-alueiden perusteella. Lukijan kannalta tällainen vertailu muuttuu helposti salatieteeksi. Kiinnostuksen kohteena olevan kaupungin listasijoitus saattaa nousta tai laskea, mutta tämän syitä ei tiedetä, koska tuntemattomalla tavalla lasketun kokonaispistemäärän taustalla olevat yksittäisten indikaattorien pisteytykset ovat pahimmillaan täysin pimenossa. Yhtä asiaa konkreettisesti ja selkeästi vertaileva tutkimus on monesti tällaisia viritelmiä hyödyllisempi.

Mitattavissa olevien indikaattorien käyttöön kaupunkien kokonaisvaltaisessa arvioimisessa liittyy ongelmia. Okulicz-Kozaryn (2013: 10) on tutkinut elämänlaatuun liittyviä kaupunkivertailuja subjektiivisten ja objektiivisten indikaattorien eroavaisuuden kannalta. Hänen mukaansa näyttäisi siltä, että elämänlaadun objektiiviset mittarit, kuten infra-

struktuurin piirteet, ja subjektiiviset mittarit, kuten ihmisten omaa tyytyväisyyttä elämäänsä kyseisessä kaupungissa kartoittavat kyselytutkimukset, voivat olla ristiriidassa. Okulicz-Kozarynin mielestä on syytä luottaa enemmän kyselytutkimuksiin, sillä kuten hän toteaa, ihmisten kokemuksella on enemmän väliä kuin sillä, mitä jossain ”oikeasti” on.

Taylor (2011: 10, 64-68) on osoittanut, että valuuttakurssivaihteluilla on rahasummiin perustuvissa kaupunkivertailuissa vaikutuksensa kaupunkien järjestykseen. Taylor (mt.) antaa esimerkkinä tästä UBS:n, Mercerin ja KPMG:n liiketoiminnan kustannuksia vertailevat tutkimukset. Näissä tutkimuksissa New York on valittu vertailuarvoksi, ja kaikki muut kaupungit määritellään suhteessa siihen. Näin ollen dollarista muodostuu stabiili kuva, muista valuutoista epästabiileja. Jonkin muun kaupungin valikoituminen vertailuarvoksi olisi muuttanut tätä kuvaa.

3.3. Tilastomatematiikkaan liittyvät ongelmat

Taylor (2011: 68) tuo esiin sen, että erilaisiin mittauksiin perustuvat kaupunkien tulospisteet ovat yleensä hyvin lähellä toisiaan, erityisesti kärkipäässä, joten kaupunkien laittaminen numerojärjestykseen aivan vähäisten erojen perusteella saa erot näyttämään todellisuutta suuremmilta ja voi johtaa valistumatonta lukijaa harhaan. Numerojärjestys liioittelee eroja kaupunkien välillä. Myös Conger (2015: 6) toteaa, että vertailuissa ensimmäisen ja kymmenennen sijan saaneiden kaupunkien väliset pistemäärät ovat häviävän pieniä, joten voittajan narsismille ei ole suurta katetta. Päinvastoin, Economist Intelligence Unitin vertailussa 64 kaupunkia 140:stä sai niin hyvät tulokset, että niillä kaikilla todettiin olevan ”vähän, jos lainkaan haasteita elämänlaatuun liittyen”. Samalla Conger huomauttaa, että kyseisessä vertailussa on mukana lähinnä sellaisia kaupunkeja, joiden asukkaille elämänlaatuun liittyvät kysymykset eivät ole ongelma. Tässä vertailussa voittaminen ei näin ollen Congerin mukaan määrittele kaupunkia mitenkään erityiseksi, saati ”parhaaksi”. Todellisuudessa kaupungin kyky tarjota elämänlaatua riippuu paljolti yksilöiden henkilökohtaisista mieltymyksistä.

Taylor (2011: 55-57) analysoi joissakin kaupunkivertailuissa käytettyjen tilastomatematiikan metodien – painotusten, standardointien, normalisointien sekä aggregointien – vaikutuksia tutkimustuloksiin. Koska nämä menetelmät vaikuttavat tuloksiin, niiden käyttö voi sumentaa asioita, vaikka niillä tavoitellaan selkeyttä. Taylor (2011: 68) toteaa, että mitä vähemmän mittaustuloksia on käsitelty tällaisin metodein, sitä uskollisempia esitetyt väitteet ovat alkuperäisille faktoille. Yihong & Shen (2013) ovat vertailleet kahta erilaista tieteellisesti hyväksyttyä painotuksen metodia ja niiden vaikutuksia lopputulokseen kaupunkivertailussa. He osoittavat kahden erilaisen metodin antavan kaksi erilaista tulosta.

Indikaattorien välillä voi olla syy-seuraussuhteita, joten tutkimusaineisto saattaa sisältää itsessään tutkijoiden tiedostamatta tekijöitä, jotka vaikuttavat vinouttavasti lopputulokseen. Taylor (2011: 55) kutsuu tätä tilastotieteen termiä käyttäen autokorrelaatioksi: jokin asia lasketaan kahteen kertaan. Esimerkiksi kilpailukykyvertailuissa yhtenä kriteerinä voi olla kaupungin sijoittuminen jossakin valitussa elämänlaatuindeksissä. Tällöin aiempi indeksisijoitus ”kertautuu” mahdollisesti monessa muussakin vertailussa. (Leff & Petersen 2015: 12.)

Ongelman ydin lienee matemaattisten mallien taitamattomassa soveltamisessa kulttuurin ja yhteiskunnan – tässä tapauksessa kaupunkien – tutkimiseen. Kuten Stanislaw Jerzy Lec on todennut, ”ihmiset on helpointa laskea yhteen siten, että vähentää heistä inhimillisyyden.”

3.4. Vertailun epätasainen painottuneisuus hukkaa tietoa

Feenan & al. (2015: 11) kritisoivat kaupunkivertailuja siitä, että monet niistä perustuvat länsimaisten ihmisten käsityksiin – tyypillisesti jonkun organisaation asiakkaiden tai työntekijöiden haastatteluihin, vaikka nykyisin joka neljäs maailman arvostetuimmista yrityksistä sijaitsee BRICS-maissa² tai muissa nousevissa talousmaissa. Feenan & al. (mt.) toteavat myös, että kustannussyistä johtuen monet kaupunkivertailut sisältävät tietoja vain sellaisista kaupungeista, jotka ylittävät tietyn BKT:n rajan tai asukasluvun. Tämä on tietysti ymmärrettävää, mutta sen seurauksena menetetään tietoja monista korkeatasoisista kaupungeista, niiden ratkaisuksista ja hyvistä käytännöistä – Feenan & al. (mt.) mainitsevat erityisesti Skandinavian ja Australaasian kaupungit esimerkkeinä tästä. Kaupunkivertailulta jää myös standardisoinnin vuoksi helposti huomaamatta kaupunkien uniikit piirteet. Vertailujen kehittyessä paremmiksi niissä huomioidaan yhä paremmin myös länsimaiden ulkopuoliset alueet (Feenan et al. 2016: 5, Feenan et al. 2015: 10).

3.5. Pitkittäistutkimuksen ongelmat

Pitkällä aikavälillä kehityskulkuja seuraavat vertailut ovat hyödyllisimpiä, koska niistä voi erottua trendejä. Tämä on kuitenkin mahdollista vain silloin, jos metodia ei muuteta. Valitettavan usein mittareiden muuttaminen editiosta toiseen heikentää mahdollisuuksia osoittaa muutoksia tai jatkumoa kehityskuluissa. Metodologia harvoin säilyy muuttumattomana, koska tutkimusten tekijät arvostavat metodologisia innovaatioita. (Taylor 2011: 68.) Tästä yhtenä esimerkkinä on Euromonitor Internationalin *Top City Destination* -vertailu, jonka esittelen kohdassa 4.2. Asian käänköpuolena on se, että maailma muuttuu nopeasti, ja samaan aikaan käytettävissä olevan datan määrä lisääntyy jatkuvasti (Feenan et al. 2015: 10-11), joten valmius muuttella metodeja on myös edellytys sille että vertailut pysyvät ajassa kiinni. Kuten Simon Anholt (2016) toteaa (laatimansa *Good Country Indexin* osalta): “Tulevissa *Good Country Indexin* editioissa me jatkamme yhä paremman datan ottamista mukaan aina, kun sellaista löydämme. Tämä tarkoittaa sitä, että suorat vertailut kahden edition välillä eivät ole yksi yhteen mahdollisia, mutta meistä tuntuu siltä, että tämä hinta kannattaa maksaa tutkimuksen kehittymisestä.”

3.6. Vertailun tekijöillä on omat motiivinsa, ja se vaikuttaa lopputulokseen

Kaupallisten firmojen tekemillä kaupunkivertailuilla on niiden tekijän näkökulmasta katsottuna tärkeä funktio: niiden tarkoitus on rahastaa. Vertailuista tyypillisesti tarjotaan ilmaiseksi keskeiset tiedot, mutta tarkemmat perustelut ja tutkimuksen taustatiedot ovat maksullisia, ja samalla potentiaalisten asiakkaiden, kuten kaupunkien päättäjien, toivotaan ostavan konsulttiyhtiöltä neuvontapalveluita liittyen siihen, kuinka kyseiset päättäjät voisivat saada kaupungistaan vielä menestyksekkäämmän. Conger (2015: 7) antaa esimerkkinä Mercerin, joka tarjoaa maksua vastaan kaupungeille neuvontapalveluja siinä, kuinka ne voisivat kehittyä – luonnollisestikin niissä asioissa, joilla voi nousta Mercerin

2 BRICS-mailla viitataan viiteen kehittyvään talousmahtiin, jotka vetävät puoleensa ulkomaalaista rahaa ja joiden uskotaan tulevaisuudessa saavan nykyistä enemmän taloudellista vaikutusvaltaa: Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina ja Eteä-Afrika.

omalla listalla. Muutkin kaupalliset kaupunkivertailujen tekijät tarjoavat vastaavantyyppisiä palveluita, kuten kohdassa 4.2. esiteltävä 2ThinkNow.

Taylor (2011: 67) löytää rahan lisäksi toisen hyödyn, jota vertailun tekijä monesti tavoittelee: meriittiä, kunniaa tutkijana. Esimerkiksi PricewaterhouseCoopersin *Cities of Opportunity* ja Zenin *Global Financial Centres Index* edustavat Taylorin mukaan tällaista ”*think pieces*”-tyyppistä aivojumbppaa. Omana lukunaan Taylor pitää akateemisen instituution tuottamaa Brookings-LSE Citiesin *MetroMonitor*-vertailua, joka on orientoitunut palvelemaan päättäjiä ja antamaan heille tietoa siitä, miten kaupungit ovat selvinneet taloustaantumasta. Nämä kaupunkivertailut esitellään tarkemmin kohdassa 4.2.

3.7. Vertailukelpoisuudesta

Vertailujen välillä on huomattavia eroja metodologian läpinäkyvydessä liittyen kaupunkien valikoitumiseen vertailtavaksi. Esimerkiksi Arcadis kertoo vertailevansa *Sustainable Cities* -listassaan viittäkymmentä ”maailman merkittävintä kaupunkia” (mt: 5) ja Grosvenor *Resilient Cities* -listassaan vastaavasti viittäkymmentä ”maailman tärkeintä kaupunkia” (mt: 3), jotka vastaavat Arcadiksen listan kaupungeja vain osittain. Rotterdam, Berliini ja Rooma puuttuvat Grosvenorin listalta, Taipei, Wien ja Tukholma Arcadiksen listalta. Koska perusteita kaupunkien valikoitumiselle ei anneta, tämän eron syy jää epäselväksi.

Vertailu on mielekästä vain, jos ”verrataan omenoita omenoihin”. Taylor (2011: 57, 68-69) kritisoi kaupunkien heikosti perusteltua valitsemista toistensa vertailukohteiksi näin: ”tapausten valintaa ohjaa pikemminkin kätevyys kuin johdonmukaisuus. Kaupunkien vallinnan [...] tulisi kytkeytyä tutkimuksen tavoitteisiin.” Esimerkiksi *Global Financial Centres Index* valitsee kaupungit käyttämällä mainekatsausta, kun taas *Global Metro Monitor* valitsee 50 suurinta kaupunkia kolmella erikseen määritellyllä maailman alueella. Lukuisien muiden vertailujen joukossa mitään kriteereitä ei edes mainita. Kuitenkin se, ettei kaupunkien valinta perustu etukäteen päätettyihin, perusteltuihin kriteereihin vaan ”mutuun”, kertoo taustalla olevan ajattelun kehittymättömyydestä ymmärtää sitä, kuka on oikeasti kenenkin kilpailija ja missä suhteessa.

Käytännössä kaupunkivertailujen tekemisen mahdollisuuksia rajoittaa yksinkertaisesti se, että eri kaupungeista on saatavissa vaihteleva määrä vertailukelpoista tietoa. Siten mukaan valikoituvat aina enemmän tai vähemmän samat kaupungit, joista on parhaiten tietoa saatavilla.

On myös tapauksia, joissa kaupunkien valintaperuste esitellään, mutta käytännössä vertailuun päätyy silti sellaisiakin kaupungeja, jotka eivät annettujen kriteerien mukaan siihen kuulu. Kohdassa 4.2. tarkemmin esiteltävä MasterCardin *Global Destination Cities Index 2015* kertoo vertailevansa kaupungeja lentomatrustajien määrien perusteella: ”*The Global Destination Cities Index charts how 132 of the most important cities in the world are connected through air travel – how many international visitors arrive at each of these 132 cities from the other cities; and how much these visitors spend during their visit.*” Näiden ”maailman 132 tärkeimmän kaupungin” joukossa esitellään käytännössä myös Almaty, Novosibirsk ja Bukarest. Almatyn lentokentällä vierailee vuosittain noin 4 miljoonaa matkustajaa, Novosibirskin lentokentällä 3 miljoonaa ja Bukarestin lentokentällä 7 miljoonaa matkustajaa. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Helsinki-Vantaan lentokenttä palvelee vuosittain 16 miljoonaa matkustajaa, mutta Helsinkiä ei mainita tässä vertailussa. Maailman vilkkaimmilla lentokentillä sen sijaan käy vuosittain kymmeniä miljoonia matkustajia. Lukijalle ei jää muuta tulkintamahdollisuutta kuin että nämä kaupungit on valittu vertailuun jollain muulla perusteella kuin sillä, mikä on esitetty – tai kenties jopa mielivaltaisesti.

3.8. Epäyhtenäinen ja puutteellinen data

Koska tietojen kerääminen on aikaavievää työtä, monet kaupunkivertailut ovat tiivistelmiä toisista vertailuista. Näin ollen niiden pohjana olevan alkuperäisen datan ikävuosia voi lukea vain arvailla. Esimerkiksi PricewaterhouseCoopersin vuoden 2014 arvio digitaalisesta taloudesta kaupungeissa perustui tietoihin, jotka olivat peräisin EU-raportista vuodelta 2010 (Leff & Petersen 2015: 12). Samaten Toronto Board of Trade *Scorecard on Prosperity* vuoden 2011 editio perustui tietoihin vuodelta 2007 liittyen työvoiman tuottavuuteen ja bruttokansantuotteeseen (Taylor 2011: 28). Jos eri kaupungeista saatu data ei ole yhdenmukaista, koostetut vertailutaulukot jäävät epätarkoiksi, sillä keskenään vertailtavat tiedot eivät ole aidosti toistensa vastineita. Eri ikäisistä lähteistä kerätyn datan yhdistäminen voi luoda vääriä käsityksiä.

Leff & Petersen (2015: 12) toteavat, että kaupunkeihin liittyvää dataa on saatavilla huomattavasti heikommin kuin maakohtaisia tietoja, joita on kerätty pidemmän aikaa esimerkiksi Maailmanpankin ja YK:n toimesta. Näin ollen jopa pelkästään käsitys siitä, mikä on ”kaupunki”, eli missä kulkee kaupungin ja ei-kaupungin raja, vaihtelee kaupungeittain (ks. kohta 3.9). Toinen kaupunkivertailujen ongelma liittyy siihen, että sentyyppiset piirteet kuten työttömyys ja rikollisuus saattavat vaihdella kaupungin sisällä paljonkin eri kaupunginosien välillä. Näin ollen on vaikeaa antaa kokonaisarvio esimerkiksi rikollisuuden läsnäolosta kaupungissa ja sen määrästä suhteessa väkilukuun, puhumattakaan kaupunkien vertailemisesta toisiinsa.

Keskeinen haaste on siis luotettavien, kansainvälisesti vertailukelpoisten tietovarantojen vähäisyys, vaikka kansainvälinen tarve kattavalle, standardisoidulle datalle, joka mahdollistaisi kaupunkien suoran vertailun toisiinsa, on ilmeinen. Vuonna 2013 Toronton yliopiston Global Cities Institutin johtaja, professori Patricia McCarney perusti Global Cities Indicator Facility (GCIF), jolla on nykyään 258 jäsenkaupunkia 82 maassa. Tätä hanketta pidetään aiempia vastineitaan kehittyneempänä, koska se tarjoaa hyvin monipuoliset ja ISO 37120 standardin saaneet indikaattorit vertailuille. Ennen kunkin kaupungin tietojen lisäämistä tietovarantoon ne käyvät läpi puolueettoman referentarkastuksen. Hankkeen tavoitteena on lisätä yhteistyötä ja näkyvyyttä siihen osallistuvien kaupunkien välillä, jotta lopputuloksena voidaan kehittää yhä parempia kaupunkeja. Helsinki on mukana hankkeessa yhtenä perustajakaupungeista. Hanketta hallinnoi World Council on City Data (WCCD): <http://www.dataforcities.org/wccd/>

Toinen tärkeä tietolähde on Eurostatin Urban Audit -hanke ja sen yhteydessä perustettu kaupunkitilastoihin erikoitunut tilastotietokanta, jonka tiedot perustuvat nekin harmonisoiutuihin tiedonkeruumenetelmiin ja kaupunkimäärityksiin (ks. esim. ee.europa.eu/eurostat/cities).

3.9. Erot ”kaupungin” määrittelyssä voivat aiheuttaa virheen

Taylor (2011: 58-63) tuo esiin hankaluuden, joka seuraa ”metropolialueen” määrittelystä. Joissain kaupunkivertailuissa (esim. *Flash Eurobarometer*) myönnetään eksplisiittisesti, että ”kaupungin” rajat vaihtelevat maittain. Toisissa vertailuissa kaupungit ja metropolialueet saattavat olla sekaisin keskenään, ja tällä määrittelyn epätarkkuudella voi olla konkreettisia seurauksia esiteltyjen tulosten kannalta. Feenan et al. (2016: 37) nostavat esiin sen, että monet lähekkäin sijaitsevat kaupungit ovat tiiviisti kytköksissä toisiinsa, joten niitä on usein mielekäästä ajatella ennemmin kokonaisuutena kuin erillisinä kaupungeina. Taylor (2011: 64) antaa konkreettisen esimerkin, jossa julkisen liikenteen toimivuus mitattiin ja

vertailtiin väärin Toronton tappioksi, koska vertailukohteina olevat Boston, Chicago, New York ja Pariisi mitattiin alueina Torontoa laveammin.

3.10. Yhteenveto kaupunkivertailujen kritiikistä

Ottaen huomioon kaikki edellä esitetyt metodologiset ongelmat, valtaosaa kaupunkivertailuista ei voi pitää luotettavina tietolähteinä asioiden todellisesta tilasta, vaan pikemminkin suuntaa antavina arvioina ja keskustelunherättäjinä – ja pahimmillaan julkisen mielipiteen hieman arveluttavina manipulaattoreina. Vallitseva käsitys asiantuntijoiden keskuudessa on kaikesta huolimatta se, että kansainvälisiä kaupunkivertailuja voi hyödyntää järkevästi, sillä metodologisista heikkouksistaan huolimatta ne tarjoavat tietoa. Viisainta on seurata mahdollisimman laajaa määrää erilaisia vertailuja, keskittyä taustalla olevaan dataan vertailusijoitusten sijaan ja verrata tuloksia vain relevantteihin verrokkikaupunkeihin. Asiantuntijoiden välillä on myös näkemuseroja kaupunkivertailujen merkityksellisyydestä. Siinä missä Feenan et al. (2016: 40–42) antavat vinkkejä siihen, miten kaupungit voivat teoriassa vaikuttaa ranking-sijoituksiinsa, Leff & Petersen (2015: 7) pitävät tällaisia pyrkimyksiä hyödyttöminä.

4. KESKEISIMPIÄ VERTAILUJA

Seuraavaksi esittelen joitakin keskeisiä vertailuja – ensin Flash Eurobarometrin ja sen jälkeen kaupallisten yhtiöiden tuotteita, joiden tavoiteltu kohderyhmä ja taso vaihtelee. Tuon jokaisen vertailun kohdalla esiin vertailun aihealueen, laajuuden, Helsingin mahdollisen sijoittumisen sekä huomautuksia luotettavuudesta edellä kuvattujen kriteerien näkökulmasta. Sanon sanasen myös tulosten esillepanoon liittyvistä ratkaisuksista sekä tutkimuksen laatineesta tahosta. Tätä katsausta varten on käyty läpi reilusti toista sataa vertailua, joiden joukosta on valittu sellaisia, joissa Helsinki joko on mukana tai voisi olla mukana. Esiteltäväksi on valittu mahdollisimman laadukkaita, tunnettujen tekijöiden tuottamia vertailuja, joita seurataan paljon, sekä sellaisia tapauksia, jotka sopivat havainnollisiksi esimerkiksi edellä esitellyistä metodologisista ongelmista ja ylipäänsä tutkimuksellisen kentän suuresta variaatiosta. Kohdassa 5 esittelen erillisenä kokonaisuutena Yhdysvalloissa toteutettuja vertailuja, joissa on mukana vain yhdysvaltalaisia kaupunkeja, ja joissa Helsinki ei näin ollen voi saada näkyvyyttä, mutta jotka poikkeavat aihepiireiltään tässä luvussa esitellyistä vertailuista, ja ansaitsevat huomiota yhteiskunnallisen sanomansa vuoksi. Tätä katsausta tarkempaa tietoa etsivälle suosittelen Zack Taylorin (2011) teosta *'Lies, damned lies and statistics,' a critical examination of city ranking studies* sekä Rosemary Feenanin, Greg Clarkin ja Tim Moonenin (2013) katsausta *The Business of Cities 2013, What do 150 city indexes and benchmarking studies tell us about the urban world in 2013?* Viimeksimainitussa yksityiskohtaisessa teoksessa Feenan & al. käyvät läpi 150 kaupunkivertailua, jotka he ovat kategorisoineet kokonaisvaltaisiin vertailuihin ja eri näkökulmista kaupunkeja tarkasteleviin suppeampiin vertailuihin. Feenan & al. suhtautuvat suhteellisen kriittikittävästi esittelemiinsä vertailuihin siitä huolimatta, että niiden välillä on merkittäviä eroja metodologisessa uskottavuudessa. Kaikki esitellään peräjälkeen saman kaavan mukaisesti: mitä mitataan, mitkä ovat tulokset ja mitkä kaupungit saavat huomiota. Ainoastaan johdannossa Feenan & al. (2013: 4) nostavat pintapuolisesti yleisellä tasolla esiin kaupunkivertailuiden metodologisia ongelmia. Näin ollen Feenanin & al. teoksesta riippumatta, mutta Zack Taylorin (2011) teosta osittain sivuten, esittelen tässä kokoelman vertailuja, jotka toimivat havainnollisina esimerkkeinä kaupunkivertailuiden huomionarvoisista piirteistä ja näkökulmien moninaisuudesta.

4.1. Viralliset tilastot ja tutkimukset sekä niihin perustuvat vertailut

Viranomaislähteet, kuten Eurostat ja OECD³, tarjoavat luotettavaa tietoa kaupunkien nykytilasta, ja useat kaupalliset vertailut käyttävät näitä tahoja tietolähteinään. Edellä esitelty

3 <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/cities>
<http://www.oecd.org/>

kritiikki ei juurikaan koske näitä viranomaislähteitä, vaan virallisia tilastoja voidaan pitää kutakuinkin luotettavina. Tietojen vertailukelpoisuuden suurimpana haasteena voi pitää kulttuurien ja yhteiskuntien eroavaisuuksia, joiden kaikkia nyansseja ei aina saada näkyviin, mutta jotka voivat jonkin tutkimuskysymyksen kannalta nousta merkittäviksi. (Tällaisesta esimerkkinä voisi olla vaikkapa vastaavuuden tarkkuus Suomen ”asumisoikeusasuntojen” ja Ruotsin ”bostadsrätt”-asuntojen välillä).

Eurostatin sivusto tarjoaa monipuolista, ajantasaista tilastotietoa Euroopasta, kaupungit mukaanlukien. Visuaalinen ilme on selkeä ja tiedot helposti löydettävissä, joten kuka tahansa voi vertailla haluamiaan kaupunkeja mahdollisimman luotettavien faktatietojen perusteella. OECD:n sivuilta löytyy tietoja ja lähdeviitteitä esimerkiksi ikääntyvän väestön haasteisiin liittyvistä ratkaisuista eri kaupungeissa – tosin suurin osa näiden sivustojen tiedoista on maakohtaisia ja kaupunkeihin liittyviä tietoja on vähemmän.

Flash eurobarometer 419: Quality of Life in European Cities 2015 on puolestaan esimerkiksi korkeatasoisesta ja kaupunkivertailujen joukossa luotettavasta tietolähteestä, joka perustuu 79 Euroopan kaupungissa suoritettuun kyselytutkimukseen. Jokaisessa näistä kaupungeista on haastateltu noin 500 kaupunkilaista, kaikenkaikkiaan vastauksia on yhteensä 40 789. Kyselyvastaajien valikoimisessa on pyritty variaatioon siten, että erilaiset sosiaaliset ja demografiset ryhmät saisivat äänensä kuuluviin. Haastattelut on suoritettu puhelimitse ja ihmisiä on haastateltu heidän äidinkiellään. Tutkimuksen takana on Euroopan komissio. Tuorein julkaisu on tammikuulta 2016. Aikaisemmat vastaavat tutkimukset on tehty vuosina 2004, 2006, 2009 ja 2012. Flash Eurobarometrit täydentävät aiempia eurobarometritutkimuksia, joista löytyy selkeä esittely esimerkiksi palveluportaali Ailan Tietoaarkistosta: <http://www.fsd.uta.fi/fi/aineistot/kvdata/eb.html>

Quality of Life in European Cities -vertailussa tutkimuksen metodologia kuvataan erittäin tarkasti yksittäisten kysymysten muotoilua myöten. Jokainen tutkittu aihepiiri (koulutus, katujen kunto, ilmanlaatu, mahdollisuudet liikunta- ja kulttuuriharrastuksiin, työpaikkojen ja asuntojen saatavuus, turvallisuus, terveydenhuolto, julkinen liikenne, hallinto jne.) esitellään omana vertailunaan erittäin selkeän ja helppolukuisen pylväsdiagrammin muodossa. Valtioiden pääkaupunkeja tarkastellaan lisäksi erikseen. Yhteenvedossa tuodaan korkeatasoisten ammattitutkijoiden otteella esiin vertailuista ilmeneviä yleistyksiä ja kehityskulkuja. Heikkoutena on otoksen suppeus: 500 asukasta per kaupunki on melko vähän.

Quality of Life in European Cities paljastaa, että Helsinki pärjää mallikelpoisesti kaikessa muussa paitsi asuntotilanteessa, jossa Helsinki on lähellä vertailun häntäpäätä. Toinen aihepiiri, jossa Helsinki ei loista vaan putoaa Euroopan keskikastiin, on työpaikkojen saatavuus. Helsingin sijoittuminen useiden aihepiirien kohdalla kärkikaupunkien joukkoon tai vähintään keskitasolle on kova saavutus ottaen huomioon, että vertailukohteina on vakaan, vauraan ja kehittyneen Euroopan tärkeimpiä kaupunkeja. Erityisen näkyvästi Helsinki menestyy niissä vertailuissa, joissa ihmiset ovat arvioineet tyytyväisyyttään kaupunkinsa joukkoliikenteeseen, ilmanlaatuun, urheilumahdollisuuksiin, kulttuuritarjontaan (kirjastoista teattereihin), kouluihin ja melutasoon. Helsinkiläiset ovat tyytyväisempiä omaan elämäänsä, kaupunkinsa urheilumahdollisuuksiin sekä omaan asuinpaikkaansa kuin yhdenkään muun Euroopan pääkaupungin asukkaat.

Lukijan huomiota saattaa herättää se, että tietyt kaupungit, kuten Helsinki, menestyvät lähes kaikessa, kun taas esimerkiksi Palermo ja Ateena näyttävät putoavan häntäpäähän lähes jokaisen kysymyksen kohdalla. Ovatko Ateena ja Palermo kertakaikkisen kelvottomia kaupunkeja Euroopan mittakaavassa, vai voiko tälle havainnolle olla kulttuurinen selitys? Eli ovatko helsinkiläiset optimistisempia kyselyvastauksissaan ja vastaavasti ateenalaiset ärhäköitä valittajia? Tämän kysymyksen Eurobarometri jättää avoimeksi. Koska Eurobarometrissa on kyse ihmisten näkemyksistä, esimerkiksi tieto siitä, että 92 % Bialystokin asukkaista tyytyväisiä ilmanlaatuun (mt. 119) ei välttämättä kerro Bialystokin ilmanlaadusta

totuutta. Ihminen ei aina havaitse hengitysilmansa muutoksia – muuten kanarialintuja ei olisi tarvittu 1800-luvun kaivoksissa.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/urban/survey2015_en.pdf

4.2. Kaupallisten yhtiöiden tekemät vertailut

Luettelen tässä tarkasteluun valitut kaupunkivertailut aakkosjärjestyksessä vertailun tuotantaneen tahon mukaan, jotta mahdollinen erityisen mielenkiinnon kohde on helpointa löytää. Useita tässä esiteltäviä kaupunkivertailuja julkaistaan säännöllisin väliajoin. Otsikon perässä oleva vuosiluku kertoo, minkä vuoden editiota on tarkasteltu tätä katsausta laadittaessa. Julkaisusta annetut tiedot pyrkivät luonnehtimaan julkaisun keskeisiä sisällöllisiä rajauksia, tavoiteltuja kohderyhmiä ja mahdollista hyötyä tietolähteenä.

AON Hewitt: People Risk Map 2013

Tässä vertailussa kaupunkien paremmuusjärjestys perustuu koulutetun työvoiman saatavuuteen, käyttöön ja siihen, kuinka työvoimasta pääsee tarvittaessa eroon. Kaupunkeja vertaillaan työnantajan ja ennenmuuta kansainvälisten firmojen näkökulmasta. Työntekijän tai kaupunkilaisten näkökulmaa ei oteta huomioon ollenkaan. Ihmisistä puhutaan resursseina, kuin he olisivat käyttötavaraa.

Kaupunkien valikoitumista vertailuun ei ole selitetty, mutta taulukoissa on muitakin kuin pääkaupunkeja. Kaupunkien paremmuuden arvioijana on Sally Evans, AON Hewitt-yhtiön research manager. Tulokset esitetään luettelomuotoisesti, ja leipätekstissä selvennyksiä.

Helsinki sijalla 34 vertailussa, joka käsittää 138 kaupunkia ympäri maailman, mutta toki voi miettiä sitä, haluavatko helsinkiläiset ansaita tuota paremman sijan vertailussa, jossa ihmiset nähdään vain resurssina kaupalliselle voitontavoittelulle.

http://www.tfsa.ca/storage/reports/The_Future_Outlook_For_People_Risk_%20AON%20Hewitt_%20March2013.pdf

Arcadis: Sustainable Cities 2015

Tässä konsulttiyhtiön tekemässä vertailussa yhdistetään kestävän kehityksen kolme tärkeää osa-aluetta: talous, ihmiset ja ympäristö (*People, Planet and Profit*). Vertailun relevanssia perustellaan nykyajan nopealla, globaalilla kaupungistumisella ja sen tuomilla haasteilla – taloudellisen voitontavoittelun, ihmisten hyvinvoinnin ja ympäristönsuojelun tasapainon löytämisen tärkeydellä. Vertailun lopuksi (mt: 34) julkaisun tekijä kertoo tekevänsä yhteistyötä useiden kaupunkien kanssa ja auttavansa mielellään vieläkin useampia kaupunkeja saavuttamaan entistä paremman kestävyys tason – eli vertailun tavoitteena on rahastus.

The Atlantic CityLab: Global City Economic Power Index 2015

Tässä julkaisussa kaupunkien taloudellista vaikutusvaltaisuutta on arvioinut Martin Prosperity Institute. Vertailussa on mukana vain rikkaita maita eri maanosissa, sillä vertailu keskittyy globaalin talouden tärkeisiin keskuksiin. Abstraktiotaso on korkealla: lukijan on vain uskottava, että tämä toisiin indekseihin perustuva indeksi pohjautuu alun perin johonkin luotettavaan mittariin. Viitatus tahot tosin ovat nimekkäitä – kenties se tuo vähän uskottavuutta. Tutkimustuloksena esitetään luettelomainen paremmuusjärjestys, ja lisäksi kevyeen tyyliin kirjoitettu leipäteksti, jossa New York ja Lontoo asetetaan kilpakumpaneiksi maailman suurimmasta tärkeydestä.

<http://www.citylab.com/work/2015/03/sorry-london-new-york-is-the-worlds-most-economically-powerful-city/386315/>

AT Kearney: Global Cities Index 2015

Kaupallisen firman tekemä, ylimalkaisesti lähteisiin viittaava vertailu tarkastelee kaupunkia globaaliksi eliitiksi nimittämänsä joukon näkökulmasta ja pitää kyseenalaistamattomana itsestäänselvyytenä tällaista valtaa ja sen oikeutusta. Kaupunkien valintaperuste ei käy selväksi, mutta ilmeisesti on pyritty valitsemaan vaikutusvaltaisia kaupankäynnin keskuksia. Vertailu julistaa tuloksensa itsevarmasti: *"Today's 'global elite' list—that is, those that made it to the top 25 in both performance and potential."*

Kaupunkien paremmuus perustuu seuraaviin tekijöihin:

- *Current performance: Business activity, human capital* (jolla viitataan korkeasti koulutettuun väestöön), *information exchange, cultural experience, political engagement.*
- *Future potential: Personal well-being, economics, innovation, governance.*

Indikaattorien suhde yllämainittuihin lauseisiin jää hataraksi, mutta metodologia avataan hieman sivulla 7.

<https://www.atkearney.com/documents/10192/5911137/Global+Cities+201+-+The+Race+Accelerates.pdf/7b239156-86ac-4bc6-8f30-048925997ac4>

Brookings & LSE Cities: Global Metro Monitor

Tämä vertailu arvioi kaupunkien toipumista suuresta taloustaantumasta. Taylor (2011: 34-35) antaa tälle akateemisesta taustasta (LSE = London School of Economics and Political Science) kumpuavalle vertailulle arvoa käyttökelpoisena "taantumien vaikutusten barometrinen": data ja metodit esitellään tarkasti, mitattavien ajanjaksojen valinnalle on selvät perustelut. Tarkastelun kohteina on laajimmat metropolialueet kolmella alueella: 50 kaupunkia Yhdysvalloista, 50 kaupunkia Euroopasta sekä 50 kaupunkia muualta. Tarkastelu keskittyy tulojen ja työllisyyden kasvuun. Erityistarkastelussa on 30 parhaimmaksi ja huonoimmaksi arvioitua kaupunkia. Vertailussa luodaan katsaus näiden kokoon, teollisuuden rakenteeseen, asuntojen hintoihin yms.

Johdannossa todetaan: *“These indicators, which are combined into an economic performance index on which metro areas are ranked, matter because they reflect the importance that people and policymakers attach to achieving rising incomes and standards of living and generating widespread labor market opportunity.”* Ihmiset ovat siis tässä etusijalla.

Helsingin sijoitus (vuonna 2014) on 282, vertailtuja kaupunkeja on 300. Paremmuusjärjestyksen laatijoina on neljä tutkijaa, jotka on esitelty affiliaatioineen. Tulosten esittelymuotona on perinteinen luettelo, jossa kaupungit ovat paremmuusjärjestyksessä. Lisäksi sivustolla on tyylikkäästi toteutettu kartta, josta voi valita kaupunkeja läheisempään tarkasteluun. Tämän lisäksi sivustolla voi katsella jokseenkin käsittämätöntä graafia, joka esittelee kaupunkien ryhmittymistä joukoiksi eri vertailuperustein. *Global Metro Monitor* on visuaalisesti kaunis, tiivis vertailu, joka dokumentoi tietolähteensä.

<http://www.brookings.edu/research/reports2/2015/01/22-global-metro-monitor>

Co.Exist: The 10 Smartest Cities in Europe 2013

Tässä vertailussa kaupunkien paremmuus perustuu niiden ”älykkyyteen”. Vertailun tekijä (Boyd Cohen -niminen tutkija) selittää konseptiaan: luonnehtisin hänen tarkastelun kohteitaan lähinnä vihreiden arvojen toteutumisen mittareiksi (ympäristönsuojelu, digitalisaatio, avoin data, gini-indeksi tasa-arvon mittarina jne.) Esiin nostetaan kaupunkien onnistumisia pyöräilyn edistämässä, hallinnon digitalisoitumisessa ja ihmisten elämänlaadun kehittämisessä. Helsinki on listalla sijalla 10 ansioistaan avoimen tiedon edistämässä. Vertailussa 10 kaupunkia, joiden valikoitumista ei ole perusteltu. Vertailu rajautuu Eurooppaan, mutta sivustolla on samanlaiset vertailut myös Aasiasta sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikasta.

Vertailu pyrkii perustelemaan kantansa tukeutumalla objektiivisiin mittareihin, joskin eksakti näyttö puuttuu ja viitteet ovat hataria. Vertailun tekijä käyttää toisten keräämää dataa laskelmiensa lähtökohtana.

<http://www.fastcoexist.com/3024721/the-10-smartest-cities-in-europe>

Condé Nast: The Friendliest and Unfriendliest Cities in the World 2015

Tämä vertailu on pelkkä lukijäänestys – vastaavantyyppisiä tehtaillaan paljon. Mihinkään perustumattoman hömpän ainoa potentiaalinen merkitys voi olla se, että joku saattaa omaksua käsityksiä tällaisista julkaisuista ja päättää niiden perusteella turistikohdeensa.

<http://www.cntraveler.com/galleries/2015-08-14/the-2015-friendliest-and-unfriendliest-cities-in-the-world/20>

Copenhagenize Design Co: Bicycle-Friendly Cities 2015

Tämän vertailun tarkoituksena on pyöräilyn edistäminen. Kaupunkeja esitellessä mainitaan faktatietoja pyöräilyn edistämisestä, mutta systemaattiseksi tutkimukseksi tätä ei voi sanoa. Kirjoittajien ”mutu” vaikuttaa vahvana, joskin he myös perustelevat näkemyksiään esitellessään kaupunkeja. Arvioinnin takana on asiantuntijajaneeli.

Bicycle-friendly Cities on raikas, nuorekas ja hauska vertailu, jossa on pohjalla faktista, painavaa asiaa. Ilmaisuu on modernia ja iloista. Vertailun (luonnollisestikin) voittaneen Kööpenhaminan kohdalla alaluvussa, joka on otsikoitu "Fixes" (sama alalukujen rakenne toistuu kaikkien esiteltyjen kaupunkien kohdalla) lukee näin: "Kill off the failed bike share programme, it's getting embarrassing. Put the money into something that actually works. [...] Wider cycle tracks and bicycle boulevards. People in cars who don't even live in the municipality continue to enjoy free passage down your streets. Italian traffic planners call them parasites." Ei mitään jäykkää, akateemista pönötystä! Hyvännäköinen toteutus on ammatigraafikon työtä ja tukee iloisen vertailun ilmaisemaa positiivisuutta.

<http://copenhagenize.eu/index/index.html>

Cushman & Wakefield: Main Streets Across the World 2015/2016

Cushman & Wakefield on kiinteistösijoittamiseen erikoistunut firma. Esittelen kolme kyseisen instituution tekemää kaupunkivertailua. *Main Streets Across the World* vertailee kaupunkia pääkatujen varsilla olevien liiketilojen vuokrahintojen näkökulmasta: "This report tracks over 500 of the top retail streets around the globe, ranking the most expensive in each country by their prime rental value and thus enabling us to analyse the headline trends in retail real estate performance."

Tämä vertailu on suunnattu lähinnä kiinteistöihin sijoittaville henkilöille, joita kiinnostavat pääkatujen (tai shoppailualueiden) liiketilat, niistä maksettavat vuokrat ja tilanteen kehitys. Helsinki on sijalla 26, kaupunkia vertailussa yli 500.

Cushman & Wakefield: European Cities Monitor 2011

Tässä julkaisussa kaupunkia vertaillaan siitä näkökulmasta, mihin on parasta perustaa firmalle konttori. Tietojen saamiseksi ammattitutkijat ovat haastatelleet firmojen päättäviä tahoja: "The underlying data was researched independently for Cushman & Wakefield by TNS BMRB and senior executives from 501 European companies gave their views on Europe's leading business cities." Ja edelleen selitetään, että kyseessä on suuryritysten näkemykset kaupunkien houkuttelevuudesta ja niiden muuttuminen ajan kuluessa: "Since 1990 the survey has provided an overview of the perceptions that corporations have about cities across Europe and their relative attractiveness, and how perceptions have changed over that time." Käytetyt muuttujat on suunniteltu vertailemaan kaupunkia suurten firmojen kannalta: huomioon on otettu työvoiman ja toimistotilojen saatavuus ja hinta-laatusuhde, markkinoillepääsyn helppous yms. Metodina asiantuntijoiden haastattelut tarjoavat anekdoottista evidenssiä – faktatiedot vaikkapa myyntivoitoista olisivat vielä painavampia todisteita kaupunkien edullisuudesta bisnekselle.

Helsinki on sijalla 26, Euroopan kaupunkia on vertailussa 36. Julkaisu sisältää useita vertailuja, osassa on Euroopan kaupunkia, osassa on maailman kaupunkia.

<http://www.cushmanwakefield.co.uk/en-gb/research-and-insight/2012/european-cities-monitor-2011/>

Cushman & Wakefield: Winning in Growth Cities 2015/2016

Tässä vertailussa annetaan perusteltuja arvioita siitä, mihin kaupunkeihin sijoitettuna pääoma mahdollisesti kasvaa eniten – eli julkaisu on suunnattu sijoittajille. Kaupunkien valikoitumista ei ole perusteltu, mutta taulukoissa on muitakin kuin pääkaupunkeja.

Vertailussa on pyritty nojaamaan objektiivisiin mittareihin. Sivulla 22 selitetään lyhyesti tietolähteiden käyttöä: pohjana on tekijöiden omaa tutkimusta sekä tietoja, joita on haettu aiemmista lähteistä. Tulokset esitellään luetteloina, joissa vertaillaan kaupunkeja erilaisten sijoittamiseen liittyvien aspektien osalta.

<http://global.cushmanwakefield.com/en/research-and-insight/2015/winning-in-growth-cities-2015-2016/>

ECA International: Most Expensive Cities: Europe 2015

Tässä vertailussa tarkastelun kohteena ovat elinkustannukset. Paremmuusjärjestys perustuu arvioitujen perustarpeiden hintalaskelmiin. Helsingin sijoitus oli 8, kaupunkeja vertailussa 80.

<https://www.eca-international.com/news/december-2015/zurich-is-europe-s-most-expensive-location-for-exp>

Economist Intelligence Unit: Livability Ranking

Tämän vertailun (kuten yllä esitellynkin) tavoite on auttaa yhtiöitä arvioimaan kustannuksia, joita tulee johtotason työntekijöiden lähettämisestä eri maihin. Vertailu on maksullinen – vain suppea yhteenveto on vapaasti saatavilla. Economist Intelligence Unit tekee Cushman & Wakefieldin ja muiden vastaaventyyppisten firmojen lailla useita erilaisia kaupunkivertailuja, joiden näkökulma palvelee liike-elämää.

Economist Intelligence Unit: Best Cities Ranking

Tämä kaupunkivertailu pyrkii täydentämään Economist Intelligence Unitin yllä esiteltyä *Livability*-vertailua lisäämällä tietoa kaupunkien spatiaalisista piirteistä. Kyseisen *Livability*-vertailun tarkoitus on palvella monikansallisia yhtiöitä niiden arvioidessa sopivaa palkkion suuruutta lähettäessään korkean tason työntekijöitään ulkomaille toisiin kaupunkeihin. Tätä täydentävää *Best Cities Ranking and Report* -kaupunkivertailua selitetään seuraavin sanoin: "This new category seeks to account for spatial aspects of city life: urban form (sprawl, green space), the geographical situation of the city (natural assets, isolation and connectivity), cultural assets and pollution."

Tämä vertailu tutkii täydentävän luonteensa vuoksi samoja kaupunkeja, joita on vertailtu muuallakin. Kaupunkien paremmuuden perusteena on elämänlaatu (*liveability*). Parasta kaupunkia valittaessa on huomioitu viheralueet, "sprawl" eli kaupungin levittäytyminen, luonnon läheisyys, kulttuurin kukoistus, liikenteen sujuvuus, yhteydet muihin isoihin kaupunkeihin vs. eristäytyneisyys sekä saastuminen. Kaupunkien paremmuutta on arvioinut tuomaristopaneeli, jonka jäsenien nimet ja affiliaatiot on kerrottu julkaisun ensimmäisellä sivulla.

Arvioinnin perusteina on monenlaisia lähteitä Google mapsin satelliittikuvista UNESCO:n tietoihin (mt: 7-8). Lukija voi miettiä, kuinka vakuuttavaa on löytää Google mapsin satelliittikuvista ja lentoliikennetilastoista vastaus siihen, mikä maailman paras kaupunki elää?

http://pages.eiu.com/rs/eiu2/images/EIU_BestCities.pdf

Economist Intelligence Unit & Citigroup: Hot spots 2025: Benchmarking the future competitiveness of cities 2013

Tässä vertailussa The Economist Intelligence Unit on tutkinut kaupunkien paremmuutta suhteessa toisiinsa perustuen arvioituun tulevaisuuden kilpailukykyyn. Toisin sanoen vertailu pyrkii ennustamaan sitä, mitkä kaupungit ovat tulevaisuudessa kilpailukykyisimpiä. Kilpailukyvyllä tarkoitetaan tässä kaupungin kykyä vetää puoleensa pääomaa, liiketoimintaa, lahjakkuuksia ja vierailijoita. (Kohdassa 2.3. käytiin läpi kaupunkien ”kilpailukyvyyn” käsitteellistä problematiikkaa.)

Kaupunkien valintakriteereinä alueellinen diversiteetti, taloudellinen tärkeys ja asukasluku. Tämä on kerrottu eksplisiittisesti sivulla 30. Talousarvot korostuvat, mutta myös ympäristönsuojelu ja ”human capital” on otettu huomioon. Objektivistien indikaattorien mittaamiseen on mitä ilmeisimmin pyritty, mutta arvioiden perusteena olevia faktoja esitellään kovin ylimalkaisesti (s. 22-23). Lukija jää kenties miettimään, onko hieman hataras-ti perusteltu tulevaisuuden ennuste korkealle arvostetussa ja tunnetussa kansainvälisessä talousjulkaisussa itseään toteuttava profetia.

<http://www.citigroup.com/citi/citiforcities/pdfs/hotspots2025.pdf>

Ericsson: Networked Society City Index 2014

Networked Society City Index tarjoaa ICT-alan näkökulman kaupunkien kehitykseen: ”*The aim of the Networked Society City Index is to measure the performance of cities from two perspectives: their ICT maturity and their sustainable urban development.*” Kaupunkeja vertaillaan nettiyhteyksien ja netin käytön kannalta kahdesta näkökulmasta: yleinen kehitystaso (sosiaalinen, talous- ja ympäristönäkökulma) sekä spesifi ICT-näkökulma: infrastruktuuri, saatavuus ja hintataso sekä käyttö. Lopputuloksina esitellään sekä graafinen kuvio että luettelonomainen vertailu. Helsingin sijoitus on 6, vertailussa 40 kaupunkia. Perustelu kaupunkien valikoitumiselle vertailuun ei käy selväksi.

Tämän kaupunkivertailun ”löytö” on se, että kaupungin ICT-valmiuksien kehittyminen (infrastruktuurin ulottuminen koteihin, tietokoneiden määrä per asukas jne.) näyttäisi korreloivan yleisen kehitystason kanssa (sosiaaliset-, ympäristö- ja taloustekijät). Koska tutkimuksen teettäjänä on ICT-alan kaupallinen yhtiö, tulokseen voi suhtautua asianmukaisella skeptisyydellä etenkin, kun metodologiaa ja lähdetietoja avataan erittäin niukasti.

http://www.ericsson.com/thinkingahead/networked_society/city-life/city-index/cities/helsinki

Euromonitor International: Top City Destination 2014

Tässä kansainvälisten turistien määrää mittaavassa kaupunkivertailussa Helsinki ei ole mukana. Mittareina käytetään objektiivisesti mitattavissa olevia asioita, kuten saapuvien lentojen ja hotelliyöpymisten määriä. Tämä on selkeä, perusteltu, lähteensä dokumentoitu tietopaketti kaupunkien suosituimmuudesta vierailukohteena. Pitkittäistutkimuksen mahdollisuuksia heikentävät erot laskutavoissa (tätä ongelmaa esiteltiin teoreettisella tasolla kohdassa 3.5.): esimerkiksi Dubaissa laskettiin aiemmin pelkät hotelliyöpymiset, muutaman vuoden ajan on laskettu myös ystävien tai sukulaisten luona majoittuvat vierailijat.

Expatistan: Cost of living index 2016

Tämä kaupunkeja hintatason perusteella vertaileva sivusto kehittyi koko ajan siten, että ihmiset lisäävät sivuille hintatietoja. Toisin sanoen kaupunkien paremmuusjärjestys pohjautuu hintojen halpuuteen, jonka arvioiminen pohjautuu vastaavasti lähinnä tietoihin, joita kuka tahansa voi antaa. Ranking-listan kunnianhimoinen tarkoitus on kertoa todellisista hinnoista todellisissa kaupungeissa, mutta mistään ei ilmene, tarkastaako tietoja kukaan. Myöskään kaupunkien valikoitumista vertailuun ei ole perusteltu. Vertailtuja kaupunkeja 99 Euroopan maissa ja 267 koko maailmassa. Helsinki sijalla 18 Euroopassa, 49 koko maailmassa.

Netistä löytyy useampikin kaupunkeja hintatason näkökulmasta vertaileva sivusto, mm. Numbeolla on oma sivunsa aihetta varten. Niiden luotettavuudesta on vaikeaa saada selkoa. Expatistanin sivuilla kahta kaupunkia voi verrata keskenään, jolloin sivusto antaa tämännäntyyppisen tiedon: *"Cost of living in Helsinki is 71 % more expensive than in Tallinn"* (sic). Tällaisilla vertailuilla saattaa olla vaikutusta siihen, mihin ihmiset päättävät matkustaa tai muuttaa, eli vaikka itse tiedot olisivat vääriä, niillä voi olla käytännön merkitystä.

<https://www.expatistan.com/cost-of-living/index>

fDI Intelligence: European Cities and Regions of the Future 2016/2017

Tässä vertailussa esitellään sijoittamisen kannalta mielenkiintoisia tietoja kaupunkien yrityksistä olla houkuttelevia: Leicesterissä rakennetaan uusia alueita, Vranjessa luodaan työpaikkoja. Sivulla 40 esitellään huomioidut faktatiedot. Yhteen veto on asiantuntijoiden työtä. Tulostaulukoiden lisäksi paljon leipätekstiä, jossa kaupunkeja esitellään yksityiskohtaisemmin. Jotkut kaupungit ovat sponsoroineet itseään esitteleviä juttuja tähän julkaisuun.

Helsinki sijalla 11. Vertailussa on mukana 25 kaupunkia. Maantieteellisesti tämä vertailu rajautuu Eurooppaan (Venäjä on laskettu mukaan).

Fundación Biodiversidad: European Capitals of Biodiversity 2011 (ja Singapore Index)

Tässä kaupunkivertailussa esitellään kaupunkien tekoja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Erikokoiset kaupungit huomioidaan omina listoinaan – toisin sanoen tämä vertailu edustaa metodologista etevyyttä, jota käsiteltiin kohdassa 3.7. toteamalla, että kaupunkivertailussa tulee "verrata omenoita omenoihin". Alueellisena rajauksena on Eurooppa, ja käytännössä mukana on vain osa Euroopan maista, Suomea ei ole mainittu lainkaan.

Kaupunkien paremmuusjärjestys perustuu luonnonsuojelullisuuteen. Arvioijana on eri organisaatioista koottu asiantuntijaryhmä, joka on vertaillut julkaisussa esiteltyjä projekteja. Luonnonsuojelussa asioiden asettaminen eksaktiin paremmuusjärjestykseen on kuitenkin vaikeaa, koska kyse on elämän suojelemisesta. Näin ollen vaikka jokaisesta huomioidusta maasta on valittu voittajakaupungit, jotka kilpailevat eri sarjoissa koon mukaan, suurin osa tilasta annetaan projektien esittelylle.

Ympäristönsuojeluun perustuva kaupunkivertailu nostaa tyylikkäästi ja asiantuntevalta otteella esiin kaupunkien projekteja ja tapoja biodiversiteetin säilyttämiseksi. Tällaisen toiminnan tueksi on olemassa tutkimuksellisia metodejakin, kuten vuonna 2008 kehitetty *City Biodiversity Index* eli ”*Singapore index*” (ks. esim. Chan & al. 2010). Kyseisen indeksin luomisessa on tavoiteltu sitä, että sen pohjalta voisi tehdä vaikka maailmanlaajuisen ranking-listan siitä, mitkä kaupungit säilyttävät biodiversiteettiä parhaiten. Se ei kuitenkaan käytännössä sovi esimerkiksi pohjoismaiseen kontekstiin, koska siitä puuttuu kokonaan meille tärkeitä ympäristönsuojelullisia aiheita: vesiensuojelu, ilmansuojelu, ilmastonmuutos sekä saastuminen. Viimeksi mainittu on Suomessa lupa-asia, eli saastuttaja maksaa toimintansa seurauksista. Myöskään biodiversiteettiä *Singapore index* ei välttämättä mittaa riittävän monipuolisesti. Muitakin lähestymistapoja on ehdotettu kaupunkiluonnon tutkimukseen ja vertailuun, esimerkiksi Botzat & al. (2016) korostavat kulttuurierojen ymmärtämistä maankäytön ja luonnonsuojelun rajapintaa tutkittaessa.

http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=home.showFile&rep=file&fil=COB_European_ENG.pdf

Global Language Monitor: Fashion Capitals 2015

Tässä julkaisussa vertaillaan muodin luomisen suhteen aktiivisia kaupunkeja ympäri maailman. Kyse lienee vertailun laatijan mutu-tiedosta – mikäli taustalla olisikin faktatietoa vaikkapa muotinäytösten tai muotisuunnittelijoiden määrästä, se ei käy selväksi. Vertailun tuloksena esitellään luettelo, joka ei nähdäkseeni perustu mihinkään, ja josta voi oppia vaikkapa sen, että Bali on ”vakava” (sic) uimapukumuodin johtaja.

<http://www.languagemonitor.com/fashion/sorry-kate-new-york-edges-paris-and-london-in-top-global-fashion-capital-10th-annual-survey/>

Global Urban Competitiveness Project: Global Urban Competitiveness Report 2013

Vuoden 2013 GUCR-raportin esittelyteksti kertoo, että The Global Urban Competitiveness Report – 2013 on empiiriseen tutkimukseen perustuva arvio 500 kaupungin kestävästä kilpailukyvystä eri puolilla maailmaa. Datalähteet ovat moninaiset, ja ne on tarkasti dokumentoitu. Tutkimus ulottuu taloustieteen, maantieteen, kaupunkitutkimuksen ja monen muun tieteenalan kentälle. Sata tutkijaa Kiinan yhteiskuntatieteiden akatemiasta (Chinese Academy of Social Sciences) ”paljastaa kehittyneen metodologian keinoin valtavan tietomäärän liittyen kaupunkien vahvuuksiin ja heikkouksiin suhteessa toisiinsa.” (mt.)

Kaupunkien vertailemiseksi on tehty huomiota herättävän suuri työ. Tutkimuksessa on huomioitu niin talouskasvu, innovaatiot ja akateemiset julkaisut kuin köyhyys, rikollisuus ja työttömyyskin. Näiden perusteella laadittu paremmuusjärjestys, jossa Helsinki on sadasta kaupungista sijalla 29, kuvaa kaupunkien kilpailukykyä. Kaupunkien paremmuutta on arvioinut komitea, jonka jäsenet esitellään julkaisussa.

Grosvenor: Resilient Cities

Tässä kiinteistösijoittamiseen erikoistuneen kaupallisen yhtiön tekemässä vertailussa tarkastellaan kaupunkien haavoittuvaisuutta esimerkiksi luonnonmullistusten seurauksena sekä sitä, kuinka hyvin kaupungit ovat varautuneet erilaisiin onnettomuuksiin ja katastrofeihin. Tutkimuksen on laatinut professorijohtoinen tutkijaryhmä.

<http://www.grosvenor.com/getattachment/194bb2f9-d778-4701-a0ed-5cb451044ab1/ResilientCitiesResearchReport.pdf>

IESE Business School: Cities in Motion Index (CIMI) 2015:

Tässä erittäin laajaa näkökulmaa tavoittelevassa vertailussa kaupunkien paremmuusjärjestys perustuu monipuoliseen kokoelmaan mittareita, jotka mittaavat erilaisia hyvinvoinnin osatekijöitä ja joita ovat tehneet luotettavat tahot (UNESCOsta ja Yalen yliopistosta World Bankiin ja WHO:hon). Asukkaiden kokemuksellista tietoa on kerännyt Numbeo ja sitä käytetään yhtenä osatekijänä arvioissa. Suurin osa mittareista mittaa objektiivisesti havaittavia asioita: spesifisti määriteltyjen saastepäästöjen, koulujen ja poliittisten skandaalien määrää, aikaa joka minimissään kuluu laillisen yrityksen perustamiseen jne. Näiden perusteella kaupunkien paremmuutta ovat arvioineet Navarran yliopiston IESE Business Schoolin tutkijat. Yhteenveto on dokumentoiduista lähteistä kerättyyn laajaan tietoon perustuva yliopistotason asiantuntija-arvio. Tarkasteluun on valittu monipuolisesti näkökulmia, joissa korostuu talous, hyvä hallinto, sosiaaliset asiat, ympäristö ja teknillinen edistyneisyys: näkisin tämän vertailun ottavan huomioon monenlaisten ihmisten monenlaiset tarpeet, ei vain tiettyjä eturyhmiä. Lopussa annetaan kaupungeille profiileja paremmuusjärjestyksen sijaan ja todetaan, ettei mikään kaupunki ole täydellinen, mutta jokainen kaupunki onnistuu paremmin jollain osa-alueella kuin toisella. Paremmuus ja huonomuus tulee tarkastelluiksi yksiulotteista luetteloa laajemmin. Tarkastellut ulottuvuudet ovat *human capital* (taiteet, tieteet yms.), *social cohesion* (työllisyys, oikeudenmukaisuus), *economy*, *public management* (hallinto, organisoiminen), *governance* (viranomaistoiminta), *mobility and transportation* (julkinen liikenne ja liikenteen sujuvuus), *environment*, *urban planning*, *international outreach*, *technology*. 72 muuttujaa on kuvattu sivuilla 13-17. Cities in Motion Index on poikkeuksellisen vakuuttavan oloinen, perusteellisesti tehty ja ilmeisen hyvin harkittu yliopistotason kaupunkivertailu, joka kattaa laajan alan erilaisia kaupungin onnistuneisuuden osa-alueita ja päättyy toteamaan, että kukaan ei ole hyvä kaikessa ja viisainta on päättää, millä tavalla kaupunki haluaa olla hyvä kaupunki, ja missä kaupunki haluaa kehittyä, ja panostaa siihen tavoitteeseen. Helsingin sijoitus on 13, kaupungeja on yhteensä 148.

<http://citiesinmotion.iese.edu/indicecim/?lang=en>

http://issuu.com/iese/docs/infographics_cities_in_motion_2015

<http://www.iese.edu/research/pdfs/ST-0366-E.pdf>

JLL: City Momentum Index 2016

Kiinteistökauppojen alaan erikoistunut Jones Lang La Salle -niminen (JLL) kaupallinen firma on tehnyt useampiakin kaupunkivertailuja, joita esittelen tässä kaksi. City Momentum Indexissä kaupunkien paremmuusjärjestys perustuu kaupunkien ”liikevoimaan”, jota ku-

vataan seuraavin sanoin: *"JLL's City Momentum Index (CMI) [...] tracks the speed of change of a city's economy and commercial real estate market, identifying those cities which have the most dynamic urban economies and are adapting most rapidly to the imperatives of technological and infrastructural transformation."*

Kaupunkien vertailuun valikoitumisen perusteluina (mt. 12) ovat asukasluku, BKT, yhtiöiden läsnäolo kaupungissa, lentoliikenne sekä kiinteistösijoittamistoiminta. Hataria viitteitä mitattavissa oleviin asioihin ja lähdetiedot tuottaneisiin tahoihin esitellään sivuilla 5 ja 13, mutta niitä ei näytetä toteen. Metodiat avataan sivulla 13.

Tämä vertailu ei mielestäni ole täysin tieteellinen ja tarkasti perusteensa esittelevä tutkimus, vaan tämä kuvaileva julkaisu tavoittelee yleistä. Esimerkiksi San Franciscon kerrotaan osoittavan "Pohjois-Amerikan korkeimman tason taloudellista dynamismia", jossa "liveability" ja "sustainability" tunnustetaan yhä enenevässä määrin... Uskokoon se ken luottaa lähteeseen ja/tai yleistietoonsa. Sivulla 11 esitellään taulukossa kaupunkien yksittäisiä projekteja Bangaloren metron laajennuksesta Shanghain Disneyland-projektiin – näillä tiedoilla lienee kiinteistösijoittajille merkitystä.

http://www.jll.com/Research/City_Momentum_Index%202016-The_Rise_of_Innovation-Orientated_Cities.pdf?41fed3c4-bbae-4bbd-995c-421d812e378d

JLL: Global300 2015

Tässäkin julkaisussa kaupunkia vertaillaan kiinteistösijoittajien näkökulmasta: *"This report profiles the [...] 300 cities that account for the bulk of the world's commercial real estate market activity. These cities are the overwhelming focus of international corporations, cross-border retailers, hotel brands and real estate investors."*

Helsinki on sijalla 91 Tel Avivin ja Las Vegasin välissä kiinnostavuudessa globaalien kiinteistösijoittamisen kannalta. Vertailtuja kaupunkia on yhteensä 300. Lukijan pohdittavaksi jää, millaisia merkityksiä tällä tiedolla ja kansainvälisellä kiinteistösijoitustoiminnalla yleensä voi olla tavallisten helsinkiläisten kannalta – siis niiden ihmisten kannalta, joille Helsinki on koti, ja jotka äänestävät vaaleissa päättäjiksi ne henkilöt, jotka näitä vertailuja sitten kaiketi lukevat.

<http://www.jll.com/research/160/jll-global300-2015> ja http://www.jll.com/cities-research/Documents/cities_research/Comparison/Compare-300-Cities.html

LaSalle: European Regional Economic Growth Index 2014

Tässä vertailussa arvioidaan kaupunkien taloudellisia näkymiä. Helsingin sijoitus on 17, kaupunkia vertailussa on yhteensä 100. Mukana ovat kaikki Euroopan pääkaupungit sekä yli puolen miljoonan asukkaan eurooppalaisia metropoleja. Vertailu on La Salle Investment Management -nimisen kaupallisen yrityksen nimissä, mutta Oxford Economics (Oxfordin yliopiston business collegen yhteyteen perustettu kaupallinen firma) on tuottanut vertailussa käytetyn datan. Tulosten esittelyn muotona on pylväsdiagrammi sekä maittain jäsenelty sanallinen arvio talouden kehityksestä kussakin kaupungissa ja maassa. Tämäkin vertailu on pikemminkin (korkeatasoista) journalismia kuin lähteensä ja metodinsa eksaktisti selvittävää tieteellistä tutkimusta.

<https://ingridnc.files.wordpress.com/2014/09/r16616-e-regi-2014-final-opt.pdf>

Knight Frank: Global Cities Survey 2016

Tämä ei nähdäkseni ole vakava, systemaattinen kaupunkivertailu, vaan visioita maalaileva tulevaisuudenennustus ”superkaupungeista”. Esimerkkeinä annetaan maailman suuria kaupunkeja ja niiden kasvun haasteita. Mukana on satunnaisia konkreettisia vertailuja, kuten ”kuinka kallista on vuokrata liiketila *‘with a helicopter view’* eri kaupungeissa”.

<http://www.knightfrank.com/resources/global-cities/2016/all/global-cities-the-2016-report.pdf>

KPMG: Competitive Alternatives 2016

Tämänkin vertailun tavoitteena on auttaa yhtiöitä valitsemaan pääoman sijoituskohteita. Kaupungit voivat päästä mukana tähän vertailuun maksamalla osallistumisesta. Vertailun lähtökohtana on arvioida kuluja, joita tulee liiketoiminnan pyörittämisestä eri hallintoalueilla – käytännössä mittauskohteena on 17 kuvitteellista yritystä eri aloilla. Näiden tiedot syötetään malliin, joka tuottaa arvion siitä, millaisia kuluja tulisi yrityksen perustamisesta ja ylläpitämisestä kymmenen vuoden aikana kussakin kaupungissa. Data, lähteet ja metodologia kuvataan erillisessä liitteessä. Vertailu tarjoaa muutakin potentiaalisesti relevanttia tietoa taloustilanteesta, demografiasta ja elämänlaadusta vertailtavissa kaupungeissa, mutta näitä ei ole sisällytetty varsinaiseen ranking-listaan. (Ks. myös Taylor 2011: 8.)

KPMG: Global Cities Investment Monitor 2015

Tähän vertailuun on valikoitu kaupunkeja sillä perusteella, kuinka kiinnostavia sijoituskohteita ne ovat. Tutkimusta varten on haastateltu 515 kansainvälisen yrityksen edustajaa, ja vertailu perustuu näiden isoissa yhtiöissä tärkeissä asemissa vaikuttavien henkilöiden mielipiteisiin ja mielikuviin kaupungeista investointikohteina sekä heiltä saatuihin tietoihin siitä, mihin kaupunkeihin yritys aikoo investoida seuraavien kolmen vuoden aikana. Saatujen tietojen pohjalta kaupunkien paremmuutta on arvioinut the Greater Paris Investment Agency -niminen voittoa tavoittelematon tutkimusorganisaatio sekä KPMG-niminen kaupallinen yritys.

Näkökulmana on suurten, kansainvälisten yritysten greenfield-tyyppinen sijoittaminen kaupunkeihin. Vertailu keskittyy vain sijoittamiseen, ja kaiken muun (työllisyys yms.) uskotaan versovan tästä – kaupunkien oma näkökulma ei siis ole prioriteetti.

<https://www.kpmg.com/FR/fr/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/Global-Cities-Investment-Monitor-072015.pdf>

MasterCard: Global Destination Cities Index 2015

Tämä ranking-lista perustuu kaupungissa vierailevien matkustajien määrään sekä heidän käyttämiinsä rahasummiin: *“With data going back to 2009, the Global Destination Cities Index charts how 132 of the most important cities in the world are connected through air travel – how many international visitors arrive at each of these 132 cities from the other cities; and how much these visitors spend during their visit.”*

Vertailuun valittujen kaupunkien valintaperuste jää epäselväksi. ”Maailman 132 tärkeim-
män kaupungin” kriteereinä esitetään lentomatrustajien ja hotelliyöpyymisten määriä,
mutta toisaalta mukana on sellaisia kaupunkeja kuten Almaty, Novosibirsk ja Bukarest,
joiden lukeutumista maailman tärkeimpien kaupunkien joukkoon lukija voi ihmetellä. Al-
matyn, Novosibirskin ja Bukarestin lentokentillä vierailee vuosittain noin 4 milj., 3 milj. ja
7 miljoonaa matkustajaa. Maailman vilkkaimpien lentokenttien vuosittainen kapasiteetti
käsittää kymmeniä miljoonia matkustajia.

Muuten näkökulma voi olla kiinnostavakin kaupunkien päättäjien näkökulmasta: kau-
pungissa A käytetään enemmän rahaa kuin kaupungissa B. Tätä selittäviin tekijöihin ver-
tailu ei kuitenkaan ota kantaa.

<https://newsroom.mastercard.com/wp-content/uploads/2015/06/MasterCard-GDCI-2015-Final-Report1.pdf>

<http://www.aci.aero/Data-Centre/Monthly-Traffic-Data/Passenger-Summary/Year-to-date>

McKinsey Global Institute: Urban world: Mapping the Economic Power of Cities 2011

Tämän tutkimuksen avulla pyritään vertailemaan globaalin talouden kannalta tärkeimpiä
keskuskaupunkeja tällä hetkellä sekä arvioimaan sitä, mitkä kaupungit ovat tulevaisuudes-
sa kyseisessä asemassa. Kiinan ja Intian kaupunkien ennustetaan nousevan johtoasemiin.
Paremmuusjärjestyksen perusteena ovat BKT, väestönkasvu ja talouskasvunäkymät. Pa-
remmuutta ovat arvioineet McKinsey Global Institutun tutkijat. Metodista, joka perustuu
sekä asiantuntija-arvioihin että mitattavissa oleviin faktoihin, on tarkemmin tietoa sivuil-
la 37-46.

Mercer Consulting: Cost of Living Survey

Taylor (2011: 7) kertoo Mercerin keränneen dataa *Cost of Living Survey*:tä varten yli 420
kaupungista sekä kehittyneissä maissa että muualla, mutta vain osa näistä on sisällytetty
lopullisiin vertailuihin eri vuosina. Kuten tuonnempana esiteltävässä UBS:n vertailussa,
myös tässä tarkastellaan ”ostoskorien hintaa”, mutta ostovoimaa ei vertailla USB:n lailla.
Metodologian suhteen tämä vertailu ei ole täysin läpinäkyvä – lukija ei esimerkiksi tiedä,
mitä valuuttakursseja on käytetty ostoskorien hintojen muuttamisessa dollareiksi.

Mercer Consulting: Quality of Living Survey

Quality of Living Survey täydentää yllä esiteltyä *Cost of Living Survey*:tä. Tässäkin dataa
on kerätty yli 420 kaupungista, mutta vain vähän yli puolet on otettu mukaan vertailuun.
Vertailu on tilattavissa valmistajaltaan. Kyse ei ole niinkään hyvän elämänlaadun faktises-
ta kokemuksesta eri kaupungeissa, saati tavallisten kaupunkilaisten elämänlaadusta, vaan
olosuhteiden tarjoamasta potentiaalisesta mahdollisuudesta hyvään elämänlaatuun sel-
laisille kovapalkkaisille henkilöille, jotka ovat muuttaneet kaupunkiin työskennelläkseen
monikansallisen yhtiön korkeissa tehtävissä. Tämä vertailu ei avaa lähdetietojaan tai eri
indikaattoreille antamia painotuksia. Lukijalle tarjotaan ainoastaan summittaiset tiedot
kategorioista (*economic environment, health and sanitation, schools and education...*) sekä

näiden osatekijöistä (valuutanvaihdon rajoitukset, tartuntataudit, kansainvälisten koulujen saatavuus ja taso...) (ks. myös Taylor 2011: 14-15.)

Mercerin sivuilla luonnehditaan vuoden 2016 listaa näin: *"Mercer's Quality of Living Rankings cover 230 prevalent destinations for globally mobile talent and are based on our Quality of Living Survey, which assesses quality of living conditions in over 440 locations to help multinational companies and other employers fairly compensate employees when placing them on international assignments."* Tässä versiossa on vertailtu 230 kaupunkia, Helsinki on sijalla 3.

<https://www.imercer.com/content/mobility/quality-of-living-city-rankings.html>

Monocle: Quality of life 2015

Monoclen värikkäässä, paksussa ja tyylikkäässä vertailussa Helsinki näyttäytyy upeana – valokuvat uimastadionilta ovat vetovoimaisia. Vertailu tarjoaa yksityiskohtaisia, joskin hajanaisia tietoja eri kaupungeista aina kahvikupin hinnasta työttömyystilastoihin. Helsingistä mainitaan erityisesti Jätkäsaaren ja Kalasataman rakentaminen sekä uusi keskustakirjasto. Tässäkin julkaisussa on kyse pikemminkin kaupunkien markkinoinnista kuin tieteellisestä, systemaattisesta kaupunkitiedosta.

<https://monocle.com/film/affairs/the-monocle-quality-of-life-survey-2015/>

Mori Foundation: Global Power City Index 2015

Global Power City Index kartoittaa kaupunkien kansainvälistä vetovoimaisuutta ja kykyä kehitykseen: *"The Global Power City Index (GPCI) evaluates and ranks the major cities of the world according to their "magnetism," i.e. their comprehensive power which allows them to attract creative individuals and business enterprises from every continent and to mobilize their assets in securing economic, social, and environmental development."*

Julkaisussa kerrotaan, että tarkasteluun on valittu samoja kaupunkeja kuin tärkeimpinä pidetyissä muissa vertailuissa sekä tämän vertailun tehneen komitean harkinnan mukaan muitakin. Kyseinen komitea koostuu kansainvälisestä professorien joukosta sekä heidän tukenaan yhteistyökumppaneista ja refereelausuntojen antajista. Vertailussa on pääkaupunkeja ja tärkeitä liike-elämän, tutkimuksen ja turismin keskuksia.

Kaupunkeja tarkastellaan kuuden aihepiirin osalta, jotka ovat talous, tutkimus ja kehitys, kulttuuri, elinolot (vuokrataso, hintataso yms.), ympäristö ja "saavutettavuus" eli liikenne. Näitä aihepiirejä on tarkasteltu viiden erilaisen ihmistyyppin näkökulmasta: johtaja, tutkija, taiteilija, vierailija ja asukas. Objektiviiseen tieteellisyyteen on pyritty käyttämällä mittareina sentyyppisiä konkreettisia numerotietoja, kuten arvostettujen tiedepalkintojen voittajien määrä, työttömyysprosentti, saastepäästöjen määrä ja museoiden määrä. Näitä mittareita on yhteensä 70.

Nähdäkseni tämä vertailu on selkeää, perusteellista, japanilaisjohtoista laatutyötä, joka tarjoaa monipuolisesti tarkastelun näkökulmia ja mitattavissa oleviin asioihin perustuvat harkitun olaiset yhteenvedot. Parhaimmiksi valittujen kaupunkien esittelyssä myös kohta, jossa "heikkoudet" on mainittu. Lieneekö itä-aasian kulttuurin vaikutusta, että ennen varsinaisen raportin esittelyä lukija saa eteensä puolitusinaa lyhyttä juhlapuhetta muistutavaa maailman metropolien johtajien (Tokio, Lontoo yms.) hienoa lausuntoa omista kau-

pungeistaan? Tämän tunnelmaa kohottavan aloituksen jälkeen Global Power City Index on erittäin pedantisti asiassaan pysyvä julkaisu.

<http://www.mori-m-foundation.or.jp/english/ius2/gpci2/> ja http://www.mori-m-foundation.or.jp/pdf/GPCI2015_en.pdf

Nesta: European Digital City Index 2015

European Digital City Index vertailee kaupunkeja digitaalisten yritysten perustamisen mahdollisuuksien näkökulmasta. Helsinki on sijalla 4. Vertailussa on yhteensä 35 eurooppalaista kaupunkia, joiden valikoitumista ei ole perusteltu eksplisiittisesti. Kaupunkien paremmuusjärjestyksen laatimisen takana oleva Nesta on brittiläinen organisaatio, joka tukee innovaatiotoimintaa.

Osa alkuperäisestä datasta on haastatteluaineistoa, ja muuttujina käytetään selvästi ilmaistuja kriteereitä lähdetietoineen. Kyseessä on siis hyvin perusteltu vertailu, jossa tarkastellaan kaupunkien pyrkimyksiä ja resursseja tukea start-up-yrittäjiä erilaisin tavoin. Toteutus on tyylikäs, selkeä ja visuaalisesti kaunis. Tarkemmat tiedot yksityiskohdista ovat selvästi saatavilla klikkauksen päässä.

<https://digitalcityindex.eu/city/13>

Price of Travel: European Backpacker Index 2015

European Backpacker Index on turismiin liittyvä hintavertailu: ”*the European Backpacker Index ranks 56 of the continents most popular cities from cheapest to most expensive.*”

Helsinki on sijalla 54 Euroopan kaupunkien listalla, joita vertailussa on yhteensä 56. Sivustolla on myös muiden maanosien kaupunkilistoja. Matkailukohteina kiinnostavia kaupunkeja vertaillaan matkustajan näkökulmasta tärkeiden hintojen kannalta (majoitus, ruoka, nähtävyydet, liikkuminen). Vertailun on laatinut Roger Wade, Price of travel-sivuston perustaja ja päätoimittaja, joka sanoo joissain kohdissa hinta-laatusuhteestakin muutaman sanan.

<http://www.priceoftravel.com/1979/european-backpacker-index/>

PricewaterhouseCoopers: Cities of opportunity 2014

Tämä julkaisu pyrkii omien sanojensa mukaan analysoimaan kaupunkien talouden, kaupankäynnin ja kulttuurin kehitystä, ja nykytilanteen perusteella valaisemaan sitä, mikä saa kaupungit toimimaan parhaiten. Vertailu tarjoaa pikemminkin ajattelun aihetta kuin työkalun kaupunkien johtamisen apuvälineeksi, toteaa Taylor (2011: 19, 26), joka kritisoi tätä vertailua sen perustana olevien muuttujien dramaattisista muutoksista eri vuosien editioiden välillä, mutta myöntää samalla, että esimerkiksi lukijakyselyyn perustuvien muotiin liittyvien tietojen poistaminen on ollut mahdollisesti edistysaskel.

QS: Best Student Cities 2016

Tämä Quacquarelli Symonds -nimisen yrityksen tutkijoiden tekemä arvio määrittelee tavoitteensa seuraavasti: *"a ranking of the world's leading urban destinations for international students."*

Helsinki on sijalla 34, kaupunkeja vertailussa on 75. Mukaan on otettu yliopistokaupunkeja kaikkialta maailmasta, ja näitä arvioitu opiskelijan näkökulmasta. Niinpä kiinnostuksen kohteina ovat esimerkiksi turvallisuus, puhtaus ja työnsaantimahdollisuudet valmistumisen jälkeen. "Big Mac -indeksi", joka esitellään tuonnempana, vertailee hampurilaisten hintoja suhteessa palkkoihin, mistä päätellään yleistä hintatasoa.

Tämä yliopisto-opiskelijoiden näkökulmasta kaupunkeja tarkasteleva vertailu kiinnostanee myös yliopistojen päättäjiä. Yliopistojen mainetta on yritetty tässä tutkimuksessa hahmottaa vertaisarvion keinoin haastattelemalla akateemisia lausunnonantajia eri puolilla maailmaa (33 744 henkilöä 140 valtiossa vuonna 2011), ja lisäksi käytetään muiden tahojen tekemiä vertailuja ilmanlaadusta, turvallisuudesta jne. Vertailu perustuu näiden tekijöiden yhdistelmään.

<http://www.topuniversities.com/university-rankings-articles/qs-best-student-cities/helsinki>

Muistettakoon tässä yhteydessä, että yliopistoja vertaillaan kuten kaupunkejakin – Helsinkiä kiinnostanee erityisesti Shanghain lista, jossa Helsingin yliopisto lukeutuu maailman sadan parhaimman joukkoon.

<http://www.shanghairanking.com/ARWU2015.html>

Reputation Institute: The World's Most Reputable Cities 2015

Tässä vertailussa on pyritty kartoittamaan kaupunkien mainetta. Menetelmänä on käytetty online-kyselyä, joka on tehty 22 000 kuluttajalle G8-maissa. Näiltä henkilöiltä on kysytty mielikuvia 100 kaupungista. Helsingin sijoitus on 30.

Kaupunkien paremmuusjärjestys perustuu kyselyvastaajien antamaan arvioon. Tarkasteltuina aspekteina ovat houkutteleva ympäristö, tehokas hallinto ja kehittynyt talous. Kaupunkien maineen kartoittamiseksi huomiota on annettu sentyyppisille tekijöille kuten kaupungin tunnettuus, kauneus, turvallisuus, kaupungin maineen riippuvuus valtion maineesta, "emotionaalinen halo" vs. rationaaliset tekijät. Julkaisun lopussa luetellaan väitetyjä rahaa tuottavia hyötyjä hyvästä maineesta.

Tämä vertailu on kaupallisen firman tuote, jonka esittämät väitteet eivät perustu mihinkään muuhun kuin anekdoottiseen, satunnaisesti haravoituun evidenssiin – mutta ne noudattavat mitä ilmeisimmin yleisiä käsityksiä, joten vaikuttavat uskottavilta. 22,000 kyselyvastaajaa edustamassa "G8-maiden väestöä" on prosentuaalisesti häviävän pieni. Toisaalla tässä luettelossa esiteltävässä IESE Business Schoolin *Cities in motion* -vertailussa todetaan (mt. 34), että monet sen saamat tulokset eivät pidä yhtä tämän "maineindeksin" kanssa, eli kaupungeilla voi olla hyvä tai huono maine tosiasioista riippumatta (mikäli siis halutaan uskoa tämän Reputation Institutin maineindeksin kertovan jotain todellista ihmisten yleisistä mielikuvista).

<http://www.reputationinstitute.com/thought-leadership/city-reprtrak>

Siemens/Economist Intelligence Unit: European Green City Index 2012

European Green City Index vertailee kaupunkeja edistyneen ympäristönsuojelun perusteella. Julkaisun tekijät arvioivat kaupunkeja noin 30 indikaattorilla, jotka sijoittuvat kahdeksasta yhdeksään kategoriaan riippuen alueesta. Tähän sisältyy hiilidioksidipäästöt, energiankulutus, rakennukset, maankäyttö, kuljetus ja liikenne, vesi- ja viemärintiverkostot, jätehuolto, ilmanlaatu ja ympäristöhallinto. Noin puolet indikaattoreista jokaisessa kategoriassa on kvantitatiivisia ja tietolähteinä käytetään lähinnä julkisia lähteitä (CO₂-päästöt ja vedenkulutus per asukas, pyöräilyn määrä yms.) Loput indikaattorit ovat kvalitatiivisia arvioita kaupunkien ympäristönsuojelukäytännöistä. Tähän sisältyy kaupungin sitoutuminen uusiutuvan energian käyttöön, liikennemuutosten vähentämisen käytännöt ja ilmanlaadun valvonta. Näiden määrällisten ja laadullisten indikaattorien yhdistämisellä vertailun tekijä on pyrkinyt osoittamaan sekä kaupunkien nykyistä tilaa että niiden pyrkimyksiä tulla vihreämmiksi.

Helsinki on sijalla 7. Kaupunkeja vertailussa on yhteensä 30. Kaupungit valittu koon ja tärkeyden perusteella, tämä ilmaistaan eksplisiittisesti sivulla 6. Vertailun on laatinut Economist Intelligence Unit, rahoittajana on Siemens.

Useista kaupungeista esitellään onnistumisia, joiden lisäksi lukija voi tutkia ranking-listoja. Julkaisussa tuodaan esiin Afrikan kaupunkien isoja ongelmia ja kehdutaan kehittyneiden maiden kaupunkien tehokasta kierrätystä, mutta samalla pidetään mielessä yhteinen tavoite: ympäristönsuojelun edistäminen kaikkialla. Tämän vertailun opetuksena tarjotaan ajatus, että kaupungit voivat oppia toisiltaan.

https://www.siemens.com/entry/cc/features/greencityindex_international/all/en/pdf/gci_report_summary.pdf

Tan Khee Giap, Woo Wing Thye & Grace Aw: Global Liveable Cities Index 2014

Tässä vertailussa on yhdistetty kaksi kaupunkivertailuissa toistuvaa näkökulmaa: talousnäkökulma ja ihmisten elämisen näkökulma. Tavoitteena on ollut saada esiin töissä käyvän väestön moniulotteiset tarpeet. Tekijät selittävät tavoitteitaan seuraavasti: *"The implicit ethical values of a balance between work and play, and of a balance between thinking globally and acting locally are values which we are comfortable in advocating to any city, and which we think most people could accept."*

Helsinki on sijalla 4, vertailussa on 64 kaupunkia. Vertailuun on valittu globaaleja kaupunkeja eri puolilta maailmaa.

Vertailun tekijöinä on kolme tutkijaa: Tan Khee Giap, Woo Wing Thye ja Grace Aw. Vertailu nojaa pikemminkin näiden tutkijoiden asiantuntijuuteen kuin objektiivisiin mittareihin, sillä laaja-alaisen ja aiheiltaan hajanaisen datan perusteella kaupunkien järjestäminen ranking-listaksi on tutkijoiden tuote. Vertailu jää kokonaisuutena jokseenkin abstraktiksi, vaikka perustelun lähtökohtana käytetyt yksittäiset mittarit ovat konkreettisia. Nämä objektiiviset mittarit esitellään sivulla 184-185: terveydenhuolto, henkilökohtainen turvallisuus, BKT:n kasvu, työn tuottavuus per tunti, työttömyysaste, saastepäästöt, veden laatu, elinikäodote, lapsikuolleisuus, rikostilastot... Tulokset esitetään luettelomuotoisena. Sekä inhimilliset hyvinvointiarvot että talousarvot ja niiden yhdistäminen tuodaan esiin leipätekstissä selvästi. Tämä vertailu on artikkelimuotoinen ja julkaistu tieteellisessä lehdessä (*World Review of Science, Technology and Sust. Development*).

<http://lkyspp.nus.edu.sg/aci/wp-content/uploads/sites/4/2013/12/FINAL-A-New-Approach-to-Measuring-the-Liveability-of-Cities-The-Global-Liveable-Cities-Index-GLCI.pdf>

UBS: Prices and Earnings Survey

Prices and Earnings Survey analysoi 73 kaupunkia, joista 37 sijaitsee Euroopassa (Turkki ja Venäjä mukaan lukien). Tutkimuksessa vertaillaan ”ostoskorien hintaa”, kussakin ostoskorissa on 122 tuotetta ja palvelua. Korissa olevat asiat on painotettu vastaamaan arvioituja kolmehenkisen eurooppalaisperheen kulutustottumuksia. Kenties kuuluisin tämän kaupunkivertailun hedelmä on ”*Big Mac Index*”, joka perustuu Big Mac -hampurilaisen hintaan ja työaikaan, joka kuluu tuon rahasumman tienamiseen kussakin kaupungissa. (Taylor 2011: 5.)

UBS: Big Mac Index 2015

Tämä vertailu esittelee itsensä sanoin: ”*Working time required to buy: Who works harder to buy a Big Mac?*”

Big Mac Index on selkeä ja yksinkertainen palkkatasoa ja ostovoimaa tarkasteleva vertailu, joka perustuu mahdollisimman objektiivisesti mitattavissa olevaan, kaikkialla samaan toistuvaan asiaan: Big Mac -hampurilaiseen ja iPhoneen. Missä kaupungissa täytyy tehdä pisimpään töitä pystyäkseen ostamaan a) Big Mac-hampurilaisen tai b) iPhoneen?

Helsinki on sijalla 26 (hampurilaisen tienaa 16 minuutissa). 70 kaupunkia on vertailussa mukana. Toki metodologiassa voi olla ”sokeita pisteitä”, kuten raaka-aineiden hankintahinnat tai eri alojen palkkojen väliset erot, mutta ainakin tämä vertailu on hauska ja keskustelua herättävä. *Big Mac Index* on osa UBS:n *Prices and Earnings Survey* -vertailua, mutta esittelen sen erikseen, koska se on saanut omana kokonaisuutenaan paljon huomiota.

<https://www.ubs.com/microsites/prices-earnings/edition-2015.html>

Urban Land Institute & PricewaterhouseCoopers: Emerging Trends in Real Estate Europe 2016

Tässä vuosittain tehtävässä tutkimuksessa arvioidaan Euroopan merkittävimpien kaupunkien houkuttelevuutta kiinteistösijoituskohteina. Tutkimus perustuu lähes 500 kansainvälisesti tunnetun kiinteistöalan ammattilaisen näkemyksiin; vastaajien joukossa on muun muassa kiinteistösijoittajia, rakentajia, pääoman tarjoajia, agentteja ja konsultteja. Helsinki on sijalla 17.

PricewaterhouseCoopersin ja Urban Land Institututen tutkijat tehneet yhteenvedon kyselytutkimuksen perusteella. Aiemmin esitelty KPMG-nimisen firman tekemä tutkimus kaupungeista greenfield-investointikohteina sivuaa samoja aihepiirejä.

<https://uutishuone.pwc.fi/etela-eurooppa-kiinnostaa-nyt-kiinteistosijoittajia-helsinki-hienoisessa-laskussa/> ja http://www.pwc.fi/etre?_ga=1.189793763.992092959.1456408952

Wall Street Journal: Innovative City of the Year 2013

Tämäntyyppiset lukijäänestykset eivät varsinaisesti kuulu kaupunkivertailujen joukkoon, mutta mainittakoon esimerkin vuoksi tämä. Voittajana on nostettu esiin kolumbialainen Medellinin kaupunki vain siksi, että kaupungissa on uusi köysirata, jonka avulla ihmiset kulkevat vuoren rinteiltä kodeistaan alas työpaikoilleen laaksoon. Joskus huomataan sel-laista kaupunkia, joka melko harvoin loistaa kaupunkivertailuissa.

<http://online.wsj.com/ad/cityoftheyear>

Z/Yen: Global Financial Centres

Lontoolaisen konsulttiyhtiö Z/Yenin vertailu pyrkii ennustamaan talouden pitkän aikavälin kehitystä. Sen tavoitteena on herättää keskustelua ja antaa ajattelun aihetta. Vertailuun lisätään kaupunkia vuosittain sillä perusteella, että niihin viitataan yli 200 kertaa finanssialan ammattimaisissa yhteyksissä. Sitä, millä perusteella alkuperäiset 46 kaupunkia ovat vertailuun valikoituneet, ei kerrota missään. Vertailussa on mukana myös Bahama-saaret ja Cayman-saaret.

Vertailussa on kaksi osaa. Ensimmäinen tarkastelee kaupunkien mainetta perustuen finanssialan ammattilaisten haastatteluihin. Toisessa osassa esitellään ”75 faktaa”, jotka on kerätty erilaisista julkaistuista lähteistä, kuten toisista vertailuista, kansallisista tilastoista tai YK:n ja OECD:n tiedoista. Tällaisten sekundaaristen lähteiden alkuperäislähde saattaa olla sama, joten on vaikeaa arvioida sitä, kuinka mahdollinen päällekkäisyys vaikuttaa lopputulokseen (kohdassa 3.3. käsiteltiin autokorrelaatiota metodologisena ongelmana). Vertailu pyrkii mittaamaan kaupunkia finanssikeskuksina, mutta käytännössä indikaattoreina on myös finanssialan ulkopuolisia asioita, jotka liittyvät esimerkiksi liikenteeseen, elämänlaatuun ja turismiin. Tämä muiden tekijöiden läsnäolo heikentää vertailun käytökelpoisuutta finanssialaa koskevana mittarina. (Taylor 2011: 36, 40.)

2ThinkNow: Innovation Cities Index: Global 2015

Innovation Cities Index kertoo olevansa ”an index based on pre-conditions for an innovation economy”.

Tämän australialaisen konsulttiyhtiön tekemän kaupunkivertailun kohderyhmänä ovat kaupunkien päättäjät, joiden odotetaan maksavan palvelusta kyseiselle yritykselle. Vertailun tavoitteena on esitellä yhtiön luomaa mallia, joka pyrkii tarjoamaan kaupungeille mahdollisuuden muuttua tulevaisuuden innovaatiokaupungeiksi strategisen suunnittelun keinoin. *Innovation Cities Index* vertailee 256 kaupunkia, jotka on luokiteltu neljään alueeseen: Amerikat (91), Eurooppa (111), Aasia (43) ja ”emerging countries” eli lähinnä Afrikka ja Lähi-Itä (11). Kaupunkien valinnassa on otettu huomioon esimerkiksi bruttokansantuote asukasta kohden, elinajanodote ja lapsikuolleisuus. 162 indikaattoria on luokiteltu 31 ”segmenttiin” ja edelleen kolmeen ”innovaatiotekijään”: kulttuuriset voimavarat, infrastruktuurin voimavarat ja verkostoituneet markkinat.

Näiden kautta pyritään mittaamaan innovatiivisuutta. Kaupungit kategorisoidaan viiteen luokkaan:

1. Nexus cities (top 25)
2. Hub cities
3. Node cities
4. Influencers
5. Upstart

Helsinki on sijoitettu kärkiryhmään eli 25 potentiaalisesti innovatiivisimman kaupungin joukkoon.

162 indikaattoriin, joihin kaupunkien paremmuusjärjestys perustuu, sisältyvät mm. talous, taiteet, muoti ja diplomatia. Näitä mitataan esimerkiksi muotisuunnittelijoiden ja lähetystöjen määrällä. Tarkemmista metodologisista tiedoista täytyy maksaa tälle firmalle, joka yrittää myydä kaupunkien päättäjäille lisäksi neuvoja sisältäviä ”paketteja”: *”bronze city package”*, *”silver city package”* ja *”platinum city package”* (katso tämän tyyppisen konsultaation myymisestä myös kohta 3.6. edellä).

Indikaattoreita on paljon, mutta mikäpä ei vaikuttaisi innovatiivisuuteen? Monet indikaattoreista ovat vaikeasti hahmotettavia, kuten *”satire and comedy”* tai *”strategic power”*. (Taylor 2011: 44.)

<http://www.innovation-cities.com/innovation-cities-index-2015-global/9609>

5. KUKA UNOHTUU VERTAILUISTA?

Lähes kaikkea on vertailtu kiinteistösijoittamisesta pyöräilyyn ja maailmaa syleilevistä tulevaisuudenennustuksista hampurilaisiin. Vertailujen joukosta puuttuu kuitenkin tärkeä aspekti, jota voisi kutsua vaikkapa nimellä ”Gandhi-indeksi” Mahatma Gandhin sanojen hengessä: *”The measure of a civilization is how it treats its weakest members.”* Tarkjolla on silmiinpistävä vähän sellaisia vertailuja, joissa otetaan huomioon yhteiskunnan heikoimmat jäsenet, heidän erityistarpeensa ja heidän hyvinvointinsa. (Vrt. Feenan & al. 2016: 5, 32.)

Manninen (2016: 22) toteaa, että tällä hetkellä sosiaalinen oikeudenmukaisuus on huolenaiheena monissa Euroopan maissa, koska sosiaalinen eriarvoisuus on lisääntynyt. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumista seurataan EU-tasolla kuudesta näkökulmasta: köyhyyden torjunta, pääsy koulutukseen, pääsy työmarkkinoille, sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja syrjinnän torjunta, terveys sekä sukupolvien välinen tasa-arvo. Suomi kuuluu yhdessä Ruotsin, Tanskan ja Hollannin kanssa niihin maihin, joissa sosiaalinen oikeudenmukaisuus toteutuu parhaiten. Seuraavana esittelen esimerkkejä amerikkalaisista vertailuista, joiden mallin mukaan olisi hyvä vertailla kaupunkeja myös Euroopassa.

WalletHub: 2015’s Best & Worst Cities for People with Disabilities

Tässä vertailussa kaupunkien paremmuus perustuu vammaisten asemaan ja erityistarpeiden huomioimiseen yhteiskunnan taholta. 150 yhdysvaltalaisista kaupunkia vertailtu. Miksi tämäntyyppisiä vertailuja on vaikeaa löytää Euroopan kaupungeista? Meitkö ei kiinnosta kilpailla siitä, kenen kaupungissa vammaisilla on parhaat mahdollisuudet hyvään elämään?

<https://wallethub.com/edu/best-worst-cities-for-people-with-disabilities/7164/>

WalletHub: 2016’s Best & Worst Cities for Single Moms

Tämä vertailu asettaa kaupungit paremmuusjärjestykseen sillä perusteella, missä yksinhuoltajaäitien ja heidän lastensa mahdollisuudet hyvään elämään toteutuvat parhaiten. Vertailun pohjana on käytetty järkeviä mittareita – faktatietoja työssäkäyvien yksinhuoltajaäitien prosentiosuuksista, heidän palkkatietojaan, lastenhoidon kustannuksia, jne.

<https://wallethub.com/edu/best-cities-for-single-moms/19772/>

Time Money: Best and Worst U.S. Cities for Women's Pay Equality

Tässä vertailussa nostetaan esiin parhaat kaupungit naisten tasa-arvon (samapalkkaisuuden) kannalta: Missä kaupungeissa naisten palkkataso on lähimpänä miesten palkkatasoa? 20 yhdysvaltalaisista kaupunkia on vertailtu.

<http://time.com/money/4098726/gender-wage-gap-best-worst-cities/>

SmartAsset: The Best Cities for Children 2015

Tämä vertailu tarjoaa näköalan kaupunkien paremmuuteen lasten kannalta. 200 yhdysvaltalaisista kaupunkia arvioitu. Indikaattoreina on mm. alle 19-vuotiaiden osuus väestöstä, koulun loppuun suorittaneiden prosenttiosuus, lapsikuolleisuus, ilmanlaatu, luku- ja laskutaitoisten osuus sekä niiden lasten osuus, joilla ei ole sairausvakuutusta, köyhien lasten prosenttiosuus, veden laatu, asuntojen hinnat sekä huvittelumahdollisuudet lapsille.

<https://smartasset.com/mortgage/the-best-cities-for-children>

The Vocativ Queer Index: The 35 Most LGBT-Friendly Cities in America

Tämän vertailun tarkastelukohteena on LGBT-ihmisten näkökulma elämänlaatuun yhdysvaltalaisissa kaupungeissa. 35 kaupunkia on vertailtu.

Netistä löytyy useita LGBT-aiheisia vertailuja, joista tämä on parhaasta päästä ja kenties asiallisimmin perusteltu. Ranking-listan pohjana ovat selkeät faktat: suurin määrä samaa sukupuolta olevien avioliittoja, vähiten viharikoksia, jne. Sääli, että vain yhdysvaltalaiset kaupungit ovat tässä vertailussa mukana.

<http://www.vocativ.com/culture/lgbt/vocativ-queer-index/>

The Chronicle of Philanthropy: How Much People Give in the Largest Cities 2015

Kuinka paljon amerikkalaisten kaupunkien asukkaat antavat tuloistaan hyväntekeväisyyteen? Tässä vertailussa korostuvat humanit arvot: heikompien auttaminen.

<https://philanthropy.com/article/How-Much-People-Give-in-the/152497>

Sperling's best places: Healthiest Cities

Tässä tutkimuksessa on vertailtu 50 yhdysvaltalaisista kaupunkia asukkaiden terveyden perusteella. Vertailussa on huomioitu mielenterveys (stressi, unettomuus, työttömyys...), elämäntyyli (lomapäivät, ylityöt, koirapuistot...), aktiivisuus (liikunta, liikuntapaikkojen maksut...), yleinen terveys (hampaiden hoidosta astmaan) sekä ruokavalio (pikaruokapaikkojen määrästä vitamiinipuutoksiin).

Netistä löytyy useita vertailuja, jotka tarkastelevat kaupunkeja parhaan terveydenhoidon kannalta (jopa sellaisia kuin "missä kaupungissa on parasta olla sairaanhoitajana" tai

”missä kaupugissa kannattaa viettää eläkepäivänsä”), mutta ainakin niissä vertailuissa, joita Google tarjoaa ensimmäisenä, näyttää olevan mukana vain yhdysvaltalaisia kaupunkeja.

<http://www.bestplaces.net/docs/studies/healthy.aspx>

Asthma and Allergy Foundation of America: 2016 Spring Allergy Capitals, “The Most Challenging Places to Live with Spring Allergies”

Yhdysvalloissa on vertailtu kaupunkeja jopa allergisten näkökulmasta. 100 kaupunkia on vertailtu.

<http://www.aafa.org/page/allergy-capitals.aspx> ja <http://www.aafa.org/media/Spring-Allergy-Capitals-2016-Rankings.pdf>

Men’s health: America’s Drunkest Cities

Tämä on huonoimmuusluettelo, joka perustuu siihen, missä kaupungissa alkoholinkäyttö tekee eniten haittaa. Mittareina on objektiivisesti mitattavissa olevia asioita: alkoholi-kuolemat, rattijuopumussakot ja onnettomuudet, maksavauriot, jne. 100 yhdysvaltalaisista kaupunkia on mukana vertailussa.

<http://www.menshealth.com/health/drunkest-cities>

Forbes: America’s Hard-Drinking Cities

Samoin kuin edellä esitelty Men’s Healthin julkaisema vertailu, tämäkin mittaa alkoholin käytön haittavaikutusten määrää eri kaupungeissa, mutta on Men’s Healthin vertailua epäselvempi ja huonommin toteutettu.

Muitakin ”Amerikan kännisimmät kaupungit” -tyyppisiä vertailuja löytyy runsaasti, ja niiden sävy vaihtelee – usein mukana on pientä huumoria. Asia on kuitenkin vakava: alkoholin liikakäyttö ja erityisesti rattijuoppous ovat merkittäviä uhkia sekä terveydelle että turvallisuudelle – myös viattomien sivullisten turvallisuudelle, joten ongelman yleisyys kertoo karua totuutta elämänlaadusta tämän vertailun ”voittajakaupungeissa”.

http://www.forbes.com/2008/08/07/beer-drinking-cities-forbeslife-drink08-cx_de_avb_0807hard_slide_3.html

6. KAUPUNKIVERTAILUJEN VAIKUTTAVUUDESTA

Selkeät todisteet kaupunkivertailujen käytännön vaikutuksista ovat harvassa, vaikka niiden uskotaan olevan merkityksellisiä. Sijoittajien, yritysten, lahjakkaiden ja koulutettujen ihmisten sekä matkailijoiden *uskotaan* tekevän valintojaan sellaisten tietojen perusteella, joihin kaupunkivertailuilla *uskotaan* olevan vaikutusta. Alkuperäisenä tavoitteenani oli sisällyttää tähän katsaukseen luku, jossa kerrottaisiin, millaisia seurauksia kaupungin sijoittumisella ranking-listoille on osoitettu olevan sijoittajien, yritysten ja turistivirtojen käyttäytymiseen. Tutkimuksia tästä aiheesta on kuitenkin tehty huomiotaherättävän vähän. Konkreettinen näyttö loistaa poissaolollaan.

Kattavien ja hyvin laadittujen tutkimusten puuttuessa yritin etsiä vastausta seuraavaan, yksinkertaiseen kysymykseen: onko olemassa mitään näyttöä, edes yhtä pientä konkreettista esimerkkiä siitä, mitä vaikutusta sillä on, että kaupungin nimi mainitaan jollain ranking-listalla sen sijaan, että nimeä ei mainita? Tai mitä seurauksia sillä on, että kaupungin sijoitus on X sen sijaan, että se olisi Y? Onko sillä käytännön merkitystä mihinkään, voidaanko osoittaa edes yhden turistin tulleen kaupunkiin listasijoituksen perusteella? Jopa tällaisia tutkimuksia näyttää olevan todella vähän, jos lainkaan.

Luotettavaa tutkimustietoa on tietenkin vaikea tuottaa, koska tällöin pitäisi päästä käsiksi kulloistenkin kohderyhmien järjestykseen tai päätöksentekotilanteisiin, joissa intuitiiviset ja emotionaaliset vaikuttimet voivat muodostaa laukaisevan tekijän. Viisainta lienee otaksua, että investointien ja talentin houkuttelussa ranking-listoilla *voi olla* vaikutusta. Esimerkiksi Singapore ja Tukholma joka tapauksessa hyödyntävät kaupunkivertailuja omassa elinkeinopolitiikkaa palvelevassa markkinoinnissaan. Näiden vertailujen mahdollinen vaikutus tulee osana laajempaa mediaympäristön viestitulvaa, jossa ranking-sijoitukset ja vertailut muodostavat oman tiedonvirtansa kerrostuen osaksi kaupungin mainetta tai kaupunkiin liitettyä mielikuvaa. Anttiroiko (2016: 101) kiteyttää, että korkea sijoitus relevantissa vertailussa voimistaa mielikuvaa menestyksestä kyseisellä alalla. Kovia ranking-sijoituksia maineikkaissa vertailuissa voi hyödyntää kaupungin markkinoinnissa viittaamalla niihin kaupungin nettisivuilla tai esitteissä, jolloin voi ainakin toivoa sijoittumisella olevan merkitystä (Anttiroiko 2016: 109).

Koska kaupunkivertailujen vaikuttavuudesta on saatavilla niin vähän tutkimustietoa, laajensin etsintöjäni muihin samantyyppisiin vertailuihin löytääkseni suuntaa antavia viitteitä ranking-listojen mahdollisista vaikutuksista. Yliopistorankingien tutkimusta on tehty tähän mennessä enemmän kuin kaupunkivertailujen tutkimusta, ja näistä tutkimuksista

voi päätellä ainakin sen, että ranking-listoilla voi olla odottamattomia kulttuurisia seurauksia vertailukohteiden kannalta.

Tutterow & Evans (2016) kertovat, että yliopistojen listasijoituksilla on hyvin vähäinen, mutta kuitenkin tilastollisesti merkittävä vaikutus ($\leq 1\%$) yliopistoon hakevien opiskelijoiden määrään – listojen kärkisijoista kilpailevien huippuyliopistojen kohdalla vaikutus on vähän suurempi. Rankingeilla on kuitenkin laajempi, systeeminen vaikutus. Tavoitellen listasijoitustensa parantamista yliopistot ovat alkaneet houkuttaa mahdollisimman paljon hakemuksia, jotta voivat hylätä niistä mahdollisimman monia. Tällöin läpipääsyprosentti pienenee ja yliopiston sijoitus listoilla nousee. Koska opiskelijoiden epävarmuus yliopistoon pääsystä samalla kasvaa, he lähettävät hakemuksia useampiin yliopistoihin. Näin ollen yliopistoon hakeneet opiskelijat eivät välttämättä tule täyttämään saamaansa paikkaa, koska ovat saaneet paikan muualta. Yliopistot ovat joutuneet kehittämään uusia palvelumuotoja tämän ilmiön vuoksi. Tutterow & Evans (mt.) huomauttavat, että muilla tekijöillä kuin ranking-listoilla on suurempi merkitys opiskelijoiden hakemusten suuntautumiselle. Tällaisia muita tekijöitä ovat esimerkiksi koulun koripallojoukkueen menestys, opiskelija-asuntolan pesulapalvelut tai houkuttelevat ruokailumahdollisuudet. Tutterow & Evans (mt.) näkevät ranking-listojen olemassaolollaan aiheuttavan kulttuurisen muutoksen siinäkin, että yliopistojen huomio alkaa kiinnittyä opetuksellisten ja tutkimuksellisten funktioiden sijaan niihin tekijöihin, joilla yliopisto voi menestyä ranking-listoilla, kuten tietyissä akateemisissa lehdissä julkaistujen artikkelien määrään. Mitattavissa olevat asiat tulevat salienteiksi vaikeammin mitattavissa olevien kustannuksella, mikä on Tutterowin & Evansin (mt.) mukaan suurempi yliopistoihin vaikuttava ranking-listoista johtuva muutos kuin vähäinen nousu hakijamäärissä.

Institute for Higher Education Policyn julkaisu (2009: 12-18) käsittelee yliopistovertailujen vaikutuksia kyseisiin instituutioihin kenties jopa Tutterowia ja Evansia ankarampaan sävyyn. Rärkeimpiä esimerkkejä ranking-listojen negatiivisista kulttuurivaikutuksista ovat olleet tarkoitushakuiset tai jopa vilpilliset teot listasijoitusten parantamiseksi sekä opiskelijoiden houkuttelemisen antamaan todellisia käsityksiään parempia lausuntoja joissain yliopistoissa. Yleisenä huonona seurauksena on ollut paineen, ellei peräti ahdistuksen, lisääntyminen yliopistoissa keinotekoisesti luodun kilpailun kiristyessä (mt: 12). Institute for Higher Education Policyn julkaisu (mt: 27-28) näkee ranking-listoissa myönteisiäkin puolia. Nämä ovat yleistettävissä kaupunkivertailuihinkin. Vertailut antavat mahdollisuuden tietopohjaisen päätöksenteon kehittymiselle. Osallistuminen laajaan keskusteluun institutionin menestyksen mittaamisen perusteista syvenee. Hyvien mallien tunnistaminen ja toistaminen sekä käytäntöjen kehittyminen tehostuu. Lisäksi Institute for Higher Education Policyn julkaisussa esitetään, että vaikka vertailut ovat omiaan kiristämään kilpailua, niiden kautta on syntynyt myös yhteistyöverkostoja.

Johtopäätöksenä voi lähinnä todeta, että ranking-listoilla *voi olla* sekä hyötyvaikutuksia että ennakoimattomia kulttuurisia haittavaikutuksia, jotka johtuvat lähinnä siitä, että näitä vertailuja seurataan ja niihin uskotaan. Tutterow & Evans (mt.) painottavat, että ranking-listoilla on tyypillisesti suurempi vaikutus palveluiden tuottajiin kuin niiden kuluttajiin. Vertailut imartelevat niitä tahoja, jotka mainitaan listojen kärjessä, ja houkuttelevat muita kilpailuun, mutta niiden tarjoamalla tiedolla näyttäisi olevan palveluiden käyttäjille suhteellisen vähän merkitystä.

7. LOPUKSI: KAUPUNKIVERTAILUJEN KÄYTÄNNÖN MERKITYS

Kaupunkivertailuissa kaikkein olennaisinta näyttäisi tällä hetkellä olevan se, että *muut lukevat niitä*. Vertailujen runsaus ja niiden laatimiseksi nähty vaiva osoittavat, että niitä luetaan ja niiden tarjoama tieto otetaan maailmalla enemmän tai vähemmän vakavasti. Sen sijaan tieto Helsingin sijoittumisesta kaupunkivertailussa voi kertoa jotain Helsingin paremmuudesta tai huonommuudesta (erityisesti tietyn tyyppisten sijoittumisten toistuessa vertailusta toiseen), mutta kuten edellä on perusteltu, luotettavaa tietoa se ei välttämättä ole, eikä se missään nimessä korvaa oikeaa tutkimustietoa. Näin ollen kaupunkivertailuihin on kenties viisainta suhtautua kuten Euroviisuihin: niiden paremmuusjärjestyksillä ei ehkä ole kovin lujia perusteita, mutta niissä kannattanee olla näkyvästi mukana. Sisältönsä puolesta kaupunkivertailut toimivat parhaimmillaan alkuna perusteellisemmalle tutkimukselle, sillä ne voivat auttaa kaupungin päättäjiä kysymään oikeita kysymyksiä. Kaupunkivertailujen nopea metodologinen kehittyminen ja vakava tutkimuksellinen kiinnostus niitä kohtaan eri puolilla maailmaa viittaavat siihen, että ne voivat tulevaisuudessa palvella myös yhä korkeatasoisempina tietolähteinä. Mitä ilmeisimmin niiden luotettavuus tulee paranemaan, ja niistä on muodostumassa tulevaisuuden työkalu kaupunkien kehittämiseen. Ne on syytä ottaa vakavasti.

Leff & Petersen (2015: 11,14) painottavat, että kaupungin brändi ja laatu kulkevat käsi kädessä. Mikäli joku kaupunki jonkun kampanjan avulla voisikin lyhyessä ajassa kiillottaa ”brändiään” ja nousta jossain kaupunkivertailussa, kyseisen tempun hyöty jää lyhytaikaiseksi, mikäli todellista kehitystä ei tapahdu. Kaupunkien ei näin ollen kannata haaskata aikaansa sellaisten heikkouksien miettimiseen, joille ei voi mitään (kuten epäsuotuisa ilmasto), vaan panostaa niihin, joihin voi vaikuttaa tehostamalla käytäntöjä, kuten turistien ja ulkomaalaisen pääoman houkuttelemiseen kaupunkia hyödyttämään. Helsinki voi ottaa oppia toisista kaupungeista ja niiden strategioista tämältyyppisissä kehitystavoitteissa – kaupunkivertailuista saattaa saada ideoita siitä, mikä kaupunki olisi hyvä keskustelukumppani.

Moni kaupunkivertailu yrittää ennustaa kaupunkien tulevaisuutta. Jos käännetään katse menneisyyteen, on helppoa löytää esimerkkejä kaupungeista, joiden kohtaloa kukaan ei osannut arvata: Pompeijin asukkaat uskoivat kaupunkinsa valoisaan tulevaisuuteen vielä sen tuhon saapuessa. Mahtava Angkor autioitui syistä, joita ei varmuudella tiedetä. Dubai oli mitätön pikkukaupunki vuoden 1966 öljylöytöön saakka. Kiinaan rakennettiin tulevaisuudenuskon vallassa 2000-luvun alkuvuosina useita kaupunkeja, jotka ovat jääneet lähes autioiksi. Perustettaessa Helsinkiä 1500-luvun puolivälissä ensimmäiset asukkaat oli mahtikäskyllä määrättävä muuttamaan kaupunkiin. Kuka olisi osannut ennustaa, kuinka voimakas muuttoliike Helsinkiin kohdistuu nykyään, ja kuinka vaikeaksi sopivan ja kohtuuhintaisen asunnon löytäminen on kovan kysynnän vuoksi kehittynyt? Aika näyttää, mihin kaupunkien kehitys johtaa.

LÄHTEET

- Anholt, Simon** 2016: Interview: Simon Anholt on the Good Country Index and the Global Vote. The Place Brand Observer 9.6.2016. <http://placebrandobserver.com/interview-simon-anholt-good-country-index/>
- Anttiroiko, Ari-Veikko** 2016: City Brands in the Mediatised World: Economic Profiles of Nordic Capitals Aggregated from City Rankings. *Scandinavian Journal of Public Administration* 20(2): 97-118.
- Botzat, Alexandra, Leonie K. Fischer & Ingo Kowarik** 2016: Unexploited opportunities in understanding liveable and biodiverse cities. A review on urban biodiversity perception and valuation. *Global Environmental Change* vol. 39, pp. 220-233.
- Chan, Lena & al.** 2010: User's Manual for the City Biodiversity Index. <http://www.cbd.int/authorities/doc/User%27s%20Manual-for-the-City-Biodiversity-Index27Sept2010.pdf>
- Conger, Brian** 2015: On Livability, Liveability and the Limited Utility of Quality-of-Life Rankings. University of Calgary - The School of Public Policy. SPP Research Paper No. 7-4.
- Feenan, Rosemary, Greg Clark, Tim Moonen & Jonathan Couturier** 2015: The Business of Cities 2015. Cities Research Center, JLL.
- Feenan, Rosemary, Greg Clark & Tim Moonen** 2013: The Business of Cities 2013, What do 150 city indexes and benchmarking studies tell us about the urban world in 2013? Cities Research Center, JLL.
- Financial Times** 2014: European Cities and Regions of the Future 2014/15 http://static.tijd.be/upload/European_Cities_and_Regions_of_the_Future_201415_4687454-10313872.pdf
- Institute for Higher Education Policy** 2009: Impact of College Rankings on Institutional Decision Making: Four Country Case Studies. Issue Brief, May 2009. Indianapolis: Lumina Foundation for Education.
- Leff, Scott & Brittany Petersen** 2015: Beyond the scorecard: understanding global city rankings. The Chicago Council on Global Affairs.
- Manninen, Asta** 2016: Mitä kansainväliset vertailut kertovat Helsingistä? Kvartti 1/2016.
- Okulicz-Kozaryn, Adam** 2013: City Life: Rankings (Livability) Versus Perceptions (Satisfaction). *Social Indicators Research*, January 2013, Volume 110, Issue 2.
- Stults, Brian & Matthew Hasbrouck** 2015: The Effect of Commuting on City-Level Crime Rates. *Journal of Quantitative Criminology*, June 2015, Volume 31, Issue 2.
- Tan Khee Giap, Woo Wing Thy & Grace Aw** 2014: Global Liveable Cities Index 2014: World Review of Science, Technology and Sust. Development, Vol. 11, No. 2, 2014.
- Taylor, Zack** 2011: 'Lies, damned lies and statistics', a critical examination of city ranking studies. Metapolis Urban Research.

Tutterow, Craig & James Evans 2016: Reconciling the Small Effect of Rankings on University Performance with the Transformational Cost of Conformity. Elizabeth Popp Berman & Catherine Paradeise (toim.): The University Under Pressure. Research in the Sociology of Organizations, vol. 46. Emerald Group Publishing Limited, s.265-301.

Yigitcanlara, Tan & Antti Lönnqvist 2013: Benchmarking knowledge-based urban development performance: Results from the international comparison of Helsinki. Cities Volume 31, April 2013.

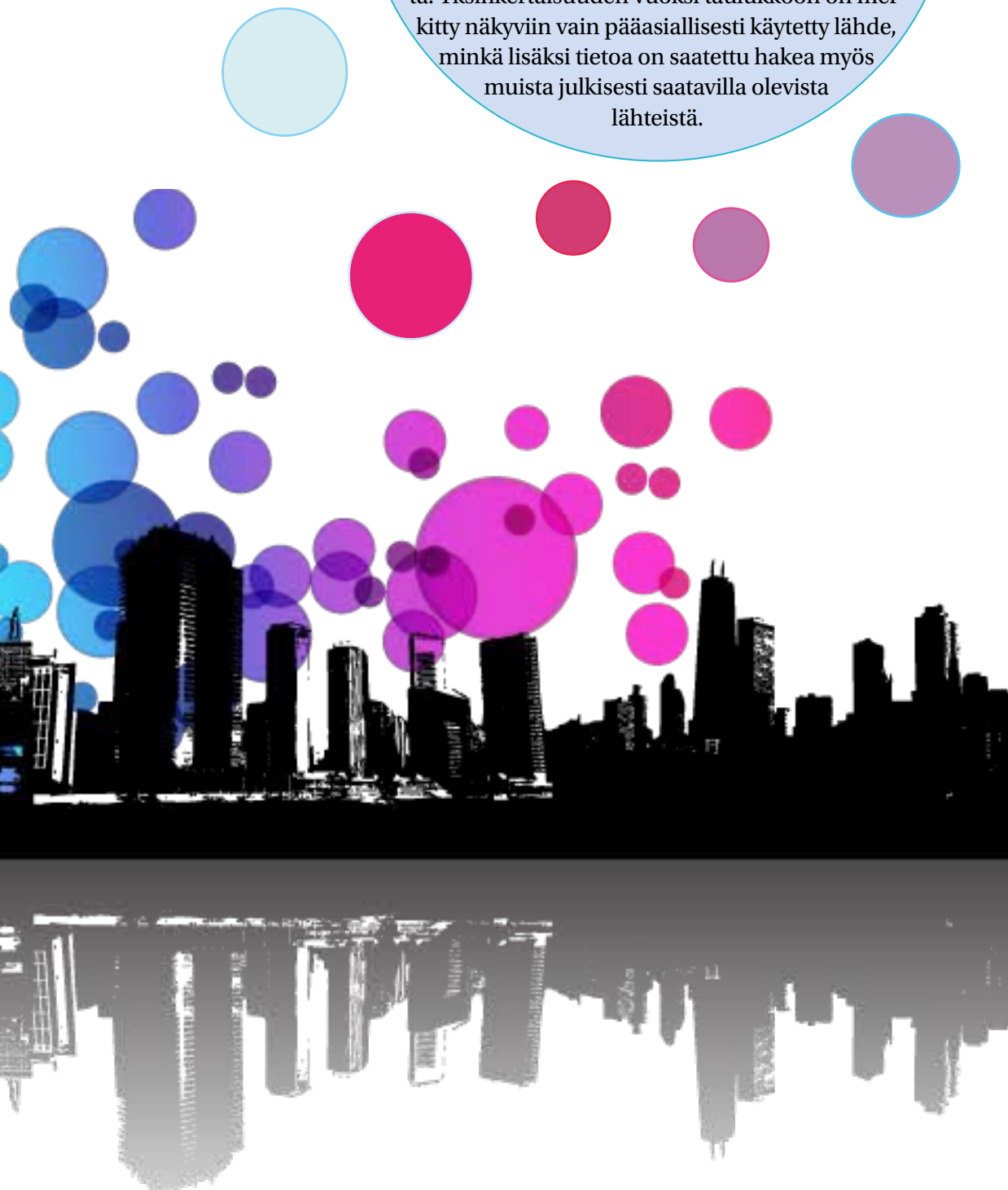
Yihong Jiang & Jianfa Shen 2013: Weighting for what? A comparison of two weighting methods for measuring urban competitiveness. Habitat International, volume 38, April 2013.

Liitetaulukon
(sivut 52-59)

on laatinut Piia Raitavuo.

Taulukko on koottu parhaan ymmärryksen mukaan julkisesti saatavilla olevien lähteiden perusteella (poikkeuksena Monocle 2016) aikavälillä 17.-21.10.2016. Tulkitsijan virheiden ja väärinymmärrysten mahdollisuus on kuitenkin aina olemassa, ja siksi lukijaa kehoitetaan vertailujen osalta käyttämään aina ensisijaisesti alkuperäislähdettä. Yksinkertaisuuden vuoksi taulukkoon on merkitty näkyviin vain pääasiallisesti käytetty lähde, minkä lisäksi tietoa on saatettu hakea myös muista julkisesti saatavilla olevista lähteistä.

LIITETAULUKKO

Vertailun tekijä	Vertailun nimi	Viimeisin	Ala	Helsingin sijoitus	Kaupungeja mukana yhteensä
2thinknow Consulting	Innovation Cities: Global	2015	Bisnes	25/1. ryhmä	442/5 ryhmää
Anholt/GfK	City Brands Index	2015	Brändi	(ei ole)	50
AON Hewitt	People Risk Map	2013	Bisnes	34	138
Arcadis	Sustainable Cities Index	2016	Kestävä kehitys	(ei ole)	100
Arthur D. Little	Urban Mobility Index 2.0	2014	Liikenne	10	84
AT Kearney	Global Cities Index	2016	Meta	(ei ole)	top 25
BEST Network	Benchmarking in European Services of Public Transport	2015	Liikenne	2	6
Boyd Cohen	The Smartest Cities In The World	2014	Älykaupunki	top 10	top 10
Brookings Institution	Global Metro Monitor	2014	Bisnes	282	300
Bund eV/European Environmental Bureau	Soot Free Cities: European City Ranking	2015	Kestävä kehitys	6=	23
CB Richard Ellis	How Global is the Business of Retail?	2015	Bisnes	(ei ole)	164
Charles Landry	Creative City Index	2014	Elämänlaatu	1	20
Compass	Global Startup Ecosystem Ranking	2015	Bisnes	(ei ole)	top 20
Condé Nast Traveler	The Friendliest and Unfriendliest Cities in the World	2016	Elämänlaatu	(ei ole)	top 20
Copenhagenize Design Co.	Bicycle-Friendly Cities	2015	Elämänlaatu	(ei ole)	top 25
Cushman & Wakefield	Main Streets Across the World	2015/2016	Bisnes	26	?
Cushman & Wakefield	European Cities Monitor	2011	Bisnes	26	36
Cushman & Wakefield	Office Space Across the World	2014	Bisnes	32	67
Cushman & Wakefield	Winning in Growth Cities	2016/2017	Bisnes	(ei ole)	top 25
Cushman & Wakefield	International Investment Atlas	2015	Bisnes	(ei ole)	top 20

Päälähde	Sija 1	Sija 2	Sija 3
http://www.innovation-cities.com/innovation-cities-index-2015-global/9609	Lontoo	San Francisco - San José	Wien
http://www.gfk.com/insights/press-release/paris-wins-back-most-admired-city-from-london/	Pariisi	Lontoo	New York
http://www.tfsa.ca/storage/reports/The_Future_Outlook_For_People_Risk_%20AON%20Hewitt_%20March2013.pdf	New York	Singapore	Toronto
https://www.arcadis.com/en/global/our-perspectives/sustainable-cities-index-2016/	Zürich	Singapore	Tukholma
http://www.adlittle.com/fileadmin/editorial/downloads/fum/2014_AD_L_Future_of_Urban_Mobility_2_0_Ranking_table.pdf	Hongkong	Tukholma	Amsterdam
https://www.atkearney.com/documents/10192/8178456/Global+Cities+2016.pdf/8139cd44-c760-4a93-ad7d-11c5d347451a	(Useita listoja)		
http://www.goodnewsfinland.com/international-survey-helsinki-s-transport-ranked-second/	Geneve	Helsinki	
https://www.fastcoexist.com/3038765/fast-cities/the-smartest-cities-in-the-world	(Top 10)		
http://www.brookings.edu/research/reports/2015/01/22-global-metro-monitor	Macao	Izmir	Istanbul
http://sootfreecities.eu/city	Zürich	Kööpenhamina	Wien
http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&sqi=2&ved=0ahUKEwiPouSw_bLAhUD2SwKHbD3AwEQFggkMAE&url=http%3A%2F%2Fnieuws.cbre.nl%2Fdownload%2F84288%2Fhowglobalisthebusinessofretail_2015.pdf&usg=AFQjCNEYiD1SOHC-4Xky3rJ-PoghT19QXg&sig2=lZ7RNpBMlmFmlrgztUSoA&bvm=bv.118443451,d.bGg	Lontoo	Dubai	Shanghai
http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_11_24_Tutkimuskatsaus_3_Landry.pdf	Helsinki	Ghent	San Sebastián
http://blog.compass.co/the-2015-global-startup-ecosystem-ranking-is-live/	Silicon Valley	New York	Los Angeles
http://www.cntraveler.com/galleries/2015-08-14/the-2015-friendliest-and-unfriendliest-cities-in-the-world	Charleston	Sydney	Dublin
http://copenhagenize.eu/index/index.html	Kööpenhamina	Amsterdam	Utrecht
http://www.cushmanwakefield.com/en/research-and-insight/2015/main-streets-across-the-world-2015/	New York	Hongkong	Pariisi
http://www.cushmanwakefield.co.uk/en-gb/research-and-insight/2012/european-cities-monitor-2011/	Lontoo	Pariisi	Frankfurt
http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwic_uyH_vbLahWLiWKhfQ0CesQFggkMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.cushmanwakefield.com%2F~%2Fmedia%2Fglobal-reports%2FOSATW%25202014%2520Publication%2520updated.pdf&usg=AFQjCNH_cCCRuDhnr7LYraIPFLdr3Luw&sig2=HQBtEQN-Gu94-hiNBg_s3A&bvm=bv.118443451,d.bGg	Lontoo	Hongkong	Moskova
http://www.cushmanwakefield.com/en/research-and-insight/2016/winning-in-growth-cities-2016-2017/	New York	Los Angeles	Lontoo
http://www.cushmanwakefield.com/en/research-and-insight/2015/international-investment-atlas-summary-2015/	New York	Lontoo	Tokio

Vertailun tekijä	Vertailun nimi	Viimeisin	Ala	Helsingin sijoitus	Kaupungeja mukana yhteensä
Dual Citizen LLC	Global Green Economy Index	2016	Kestävä kehitys	8	50
ECA International	Most Expensive Cities: Europe	2016	Elinkustannukset	8	top 20
Economic Intelligence Unit	Safe Cities Index	2015	Elämänlaatu	(ei ole)	50
Economist Intelligence Unit	Liveability Ranking	2016	Elämänlaatu	9	140
Economist Intelligence Unit	Best Cities Ranking and Report	2012	Meta	(ei ole)	70
Economist Intelligence Unit & Citigroup	Hot spots 2025: Benchmarking the future competitiveness of cities	2013	Bisnes	(ei ole)	120
Ericsson	Networked Society City Index	2016	Kestävä kehitys	6	41
Eupedia	Michelin Guide	2012	Elämänlaatu	(ei ole)	top 25
Euromonitor International	Top City Destination	2014	Matkailu	(ei ole)	100
European Cities Marketing	European Cities Marketing Benchmarking Report	2016	Matkailu	25	121
European Commission	Quality of Life in Cities	2015	Elämänlaatu	(Useita listoja)	
European Parliament	Mapping Smart Cities in the EU	2014	Älykaupunki	top 6	468
fDI Intelligence	European Cities and Regions of the Future	2016/2017	Bisnes	11	top 25
Giap, Thye & Aw	Global Liveable Cities Index	2014	Elämänlaatu	4=	64
Global Language Monitor	Fashion Capitals	2014	Elämänlaatu	(ei ole)	55
Grosvenor	Resilient Cities	2014	Kestävä kehitys	(ei ole)	50
IESE Business School	Cities in Motion Index (CIMI)	2016	Meta	25	181
International Congress and Convention Association	Country and City Rankings	2015	Kongressit	33	1459
JLL	Global300	2015	Bisnes	(Monia taulukoita)	300
JLL	City Momentum Index	2016	Bisnes	ei ole	top 20
JLL	Life Science Cluster Report	2015	Bisnes	(ei ole)	top 10
Jones Lang LaSalle	Global Capital Flows	2016 (Q2)	Bisnes	(ei ole)	top 10
Knight Frank	Global Cities Survey	2016	Bisnes	(ei ole)	
KPMG	Global Cities Investment Monitor	2016	Bisnes	(ei ole)	25

Päälähde	Sija 1	Sija 2	Sija 3
http://dualcitizeninc.com/GGEI-2016.pdf	Kööpenhamina	Tukholma	Vancouver
https://www.eca-international.com/news/june-2016/zurich-tops-the-european-rankings-of-most-expensive	Zürich	Geneve	Basel
http://safecities.economist.com/wp-content/uploads/sites/5/2015/06/Safe_cities_index_2015_EIU_report-1.pdf	Tokio	Singapore	Osaka
http://pages.eiu.com/rs/783-XMC-194/images/Liveability_August2016.pdf?mkt_tok=eyJpIjoiT0RRMU5EVWdPR0U0TnpJNSIsInQiOiJBeno5T3pTSzNOW-GxET0lvYTNEdDUyc1FGS2NhS0w0SjJHM0dFYmQ5SVNIWIFleDRzcTJ5Wmx-5TkdvVGxVbUlyWGwydnVIMmlwbHhMSho2eFFPQ052VjdUZytaN3QrdTg5M-kE3TURxb01LZz0ifQ%3D%3D	Melbourne	Wien	Vancouver
http://pages.eiu.com/rs/eiu2/images/EIU_BestCities.pdf	Hongkong	Amsterdam	Osaka
http://www.citigroup.com/citi/citiforcities/pdfs/hotspots2025.pdf	New York	Lontoo	Singapore
https://www.ericsson.com/assets/local/networked-society/reports/city-index/2016-networked-society-city-index.pdf	Tukholma	Lontoo	Singapore
http://www.eupedia.com/europe/michelin_stars_by_city.shtml	Pariisi	Lontoo	Sorrento/Amalfi/Capri
http://blog.euromonitor.com/2016/01/top-100-city-destinations-ranking-2016.html	Hongkong	Lontoo	Singapore
http://www.europeancitiesmarketing.com/european-cities-keep-showing-resilience-despite-slow-economic-growth-confirmed-ecm-benchmarking-report-2016/	Lontoo	Pariisi	Berliini
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/urban/survey2015_en.pdf	(Useita listoja)		
http://www.smartcities.at/assets/Publikationen/Weitere-Publikationen-zum-Thema/mappingsmartcities.pdf	(Top 6)		
http://www.fdiintelligence.com/Rankings/European-Cities-and-Regions-of-the-Future-2016-17	Lontoo	Pariisi	Dublin
http://lkyspp.nus.edu.sg/aci/wp-content/uploads/sites/4/2013/12/FINAL-A-New-Approach-to-Measuring-the-Liveability-of-Cities-The-Global-Liveable-Cities-Index-GLCI.pdf	Geneve	Zürich	Singapore
http://www.languagemonitor.com/fashion/sorry-kate-new-york-edges-paris-and-london-in-top-global-fashion-capital-10th-annual-survey/	Pariisi	New York	Lontoo
http://www.grosvenor.com/getattachment/194bb2f9-d778-4701-a0ed-5cb451044ab1/ResilientCitiesResearchReport.pdf	Toronto	Vancouver	Calgary
http://www.iese.edu/research/pdfs/ST-0396-E.pdf	New York	Lontoo	Pariisi
http://www.iccaworld.com/npps/story.cfm?nppage=6036	Berliini	Pariisi	Barcelona
http://www.jll.com/Research/jll-global300-2015.pdf	(Useita listoja)		
http://www.jll.com/Research/City_Momentum_Index%202016-The_Rise_of_Innovation-Orientated_Cities.pdf?41fed3c4-bbae-4bbd-995c-421d812e378d	Lontoo	Silicon Valley	Dublin
http://siteselection.com/issues/2015/may/life-science-centers.cfm	(Top 10)		
http://www.joneslanglasalle.co.jp/japan/ja-jp/Documents/GCF/JLL_GCF_2016Q2_E.pdf	New York	Lontoo	Los Angeles
http://www.knightfrank.com/resources/global-cities/2016/all/global-cities-the-2016-report.pdf	(Useita listoja)		
https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/07/fr-global-cities-investments.pdf	(Useita listoja)		

Vertailun tekijä	Vertailun nimi	Viimeisin	Ala	Helsingin sijoitus	Kaupungeja mukana yhteensä
LaSalle	European Regional Economic Growth Index	2015	Bisnes	21	100
MasterCard	Global Destination Cities Index	2015	Matkailu	(ei ole)	132
McKinsey Global Institute	Urban world: Mapping the Economic Power of Cities	2011	Bisnes	(ei ole)	(Useita listoja)
Mercer	Quality of Living	2016	Elämänlaatu	30=	230
Mercer	Cost of Living	2016	Elinkustannukset	64=	209
Metropolis	The Best Cities to Live in	2016	Elämänlaatu	3	65
Monocle	Quality of Life	2016	Elämänlaatu	12	top 25
Mori Foundation	Global Power City Index	2015	Meta	(ei ole)	40
Nesta	European Digital City Index	2015	Älykaupunki	4	35
Nesta, Accenture and the Future Cities Catapult	CITIE (City Initiatives for Technology, Innovation and Entrepreneurship)	2015	Bisnes	3	top 40
Price of Travel	Europe Backpacker Index	2016	Elinkustannukset	54	56
PWC	Cities of Opportunity	2016	Bisnes	(ei ole)	30
QS	Best Student Cities	2016	Elämänlaatu	34	75
Readers' Digest	Most Honest Cities	2013	Elämänlaatu	1	16
Reputation Institute	The World's Most Reputable Cities	2015	Brändi	29=	100
Resonance Consultancy	EU Place Equity Index	2015	Meta	25	104
Saffron	European City Brand Barometer	2014	Brändi	(ei ole)	57
Siemens/EIU	European Green City Index	2009	Kestävä kehitys	7	30
Skórska, M.J. & Kloosterman, R.C.	Global Arts Centers Index	2012	Elämänlaatu	18	36
Smart Meetings	World Report	2015	Kongressit	top 10	top 10
Telos	Sustainable EU Cities Benchmark	2016	Kestävä kehitys	5	145
The Atlantic: CityLab	Global City Economic Power Index	2015	Bisnes	14=	25
The Culture Trip	The 10 Most Modern Cities In The World	2016	Elämänlaatu	top 10	top 10
The Guardian	10 of the Best European Cities for Art Nouveau	2016	Elämänlaatu	top 10	top 10
The Guide to Sleeping in Airports	Best Airports in Europe	2015	Elämänlaatu	2	top 10
UBS	Big Mac Index	2015	Bisnes	(Useita listoja)	(Useita listoja)
UN-Habitat	City Prosperity Index	2015	Meta	4	60

Päälähde	Sija 1	Sija 2	Sija 3
http://www.lasalle.com/documents/E-REGI-2015_Report_English.pdf	Lontoo	Pariisi	Istanbul
https://newsroom.mastercard.com/wp-content/uploads/2015/06/MasterCard-GDCI-2015-Final-Report1.pdf	(Useita listoja)		
http://www.mckinsey.com/global-themes/urbanization/urban-world-mapping-the-economic-power-of-cities	(Useita listoja)		
https://www.imercer.com/content/mobility/rankings/index.html?mkt_tok=3RkMMJWWff9wsRovuKTIdu%2FhmjTEU5z16ukvXq0%2BgZd41EI-3fuXBP2XqjvpVQcRINLHJRw8FHZNpywVWM8TIKdIRt9F4PQznCWg%3D	Wien	Zürich	Auckland
https://www.imercer.com/content/mobility/cost-of-living-city-rankings.html	Hongkong	Luanda	Zürich
http://www.metropolismag.com/September-2016/The-Best-Cities-to-Live-In/	Kööpenhamina	Berliini	Helsinki
Monocle (2016) 10:95, 40-65.	Tokio	Berliini	Wien
http://www.mori-m-foundation.or.jp/pdf/GPCI2015_en.pdf	Lontoo	New York	Pariisi
https://digitalcityindex.eu/city/13	Lontoo	Amsterdam	Tukholma
http://citie.org/assets/uploads/2015/04/CITIE_Report_2015.pdf	New York	Lontoo	Helsinki
http://www.priceoftravel.com/1979/european-backpacker-index/	Kiova	Bukarest	Krakova
http://www.pwc.com/us/en/cities-of-opportunity.html	Lontoo	Singapore	Toronto
http://www.topuniversities.com/city-rankings/2016	Pariisi	Melbourne	Tokio
http://www.rd.com/culture/most-honest-cities-lost-wallet-test/	Helsinki	Mumbai	Budapest, New York
http://www.reputationinstitute.com/thought-leadership/city-retrak	Sydney	Melbourne	Tukholma
http://s3-eu-west-1.amazonaws.com/papillon-local/uploads/14/33/57u5-2015-european-union-place-equity-index.pdf	Lontoo	Pariisi	Berliini
https://www.theguardian.com/cities/datablog/2014/may/06/world-cities-most-powerful-brands-get-the-data	Los Angeles	New York	Lontoo
https://www.siemens.com/entry/cc/features/greencityindex_international/all/en/pdf/gci_report_summary.pdf	Kööpenhamina	Tukholma	Oslo
http://www.lboro.ac.uk/gawc/rb/rb412.html	New York	Berliini	Lontoo
http://www.smartmeetings.com/meeting-planning/13679/going-global-when-planning-destination-meetings	(Top 10)		
http://www.telos.nl/497932.aspx?t=Towards+Sustainable+EU+Cities%3A+Benchmarking+European+cities	Espoo	Tukholma	Kööpenhamina
http://www.citylab.com/work/2015/03/sorry-london-new-york-is-the-worlds-most-economically-powerful-city/386315/	New York	Lontoo	Tokio
http://theculturetrip.com/asia/japan/articles/the-10-most-modern-cities-in-the-world/?utm_source=emails&utm_medium=featured&utm_campaign=031215asiatravel	(Top 10)		
http://www.theguardian.com/travel/2016/mar/29/10-best-art-nouveau-cities-europe-prague-budapest-glasgow	(Top 10)		
http://www.sleepinginairports.net/2015/index.htm	München	Helsinki	Zürich
https://www.ubs.com/microsites/prices-earnings/edition-2015.html	(Useita listoja)		
http://unhabitat.org/wp-content/uploads/2016/02-old/CPI_2015%20Global%20City%20Report.compressed.pdf	Oslo	Kööpenhamina	Tukholma

Vertailun tekijä	Vertailun nimi	Viimeisin	Ala	Helsingin sijoitus	Kaupungeja mukana yhteensä
Union of International Associations	International Meetings Statistics Report	2015	Kongressit	24	1449
Urban Land Institute & PwC	Emerging Trends in Real Estate Europe	2016	Bisnes	16	28
Xinhua/Dow Jones	International Financial Centers Development Index	2014	Bisnes	38	45
Z/Yen Group	Global Financial Centres Index	2015	Bisnes	77	84

Päälähde	Sija 1	Sija 2	Sija 3
http://www.uia.org/sites/uia.org/file_downloads/UIAstatsPR16.pdf	Singapore	Bryssel	Soul
http://www.pwc.com/gx/en/asset-management/emerging-trends-real-estate/europe/emerging-trends-in-real-estate-europe-2016.pdf	Berliini	Hampur	Dublin
http://www.sh.xinhuanet.com/shstatics/zhuanti2014/zsbj/en.pdf	New York	Lontoo	Tokio
http://www.longfinance.net/images/GFCI18_23Sep2015.pdf	New York	Lontoo	Hongkong

Tämä taulukko on koottu parhaan ymmärryksen mukaan julkisesti saatavilla olevien lähteiden perusteella (poikkeuksena Monocle 2016) aikavälillä 17-21.10.2016. Tulkitsijan virheiden ja väärinymmärrysten mahdollisuus on kuitenkin aina olemassa, ja siksi lukijaa kehoitetaan vertailujen osalta käyttämään aina ensisijaisesti alkuperäislähdettä. Yksinkertaisuuden vuoksi taulukkoon on merkitty näkyviin vain pääasiallisesti käytetty lähde, minkä lisäksi tietoa on saatettu hakea myös muista julkisesti saatavilla olevista lähteistä. Tämän liitetaulukon on laatinut Piia Raitavuo.

Tekijä(t) Idström, Anna		
Nimike Helsingin menestyminen kansainvälisissä vertailuissa Mitä näistä vertailuista olisi syytä tietää?		
Julkaisija (virasto tai laitos) Helsingin kaupungin tietokeskus	Julkaisuaika 2016	Sivumäärä, liitteet 59
Sarjan nimike Tutkimuskatsauksia - Helsingin kaupungin tietokeskus		Osanumero 2016:11
ISSN(painettu) 1455-7266 ISSN(verkossa) 1796-7236	ISBN(painettu) 978-952-331-084-1 ISBN(verkossa) 978-952-331-085-8	Kieli fin, swe, eng
Tiivistelmä <p>Tässä julkaisussa luodaan katsaus kansainvälisiin kaupunkivertailuihin ja Helsingin sijoittumiseen niissä. Kaupunkeja vertaillaan nykyään toisiinsa yhä enenevässä määrin. Vertailuissa tarkasteltujen aihepiirien laaja kirjo ulottuu elämänlaadun mittauksista taloudellisen kilpailukyvyn arviointeihin, sijoitusmahdollisuuksista pyöräilyn sujuvuuteen. Helsinki on saavuttanut kansainvälistä menestystä varsinkin elämänlaatuun ja asukastyytyväisyyteen keskittyvässä vertailussa, mutta näyttäytyy toistuvasti myös innovatiivisena ja ympäristöystävällisenä kaupunkina, joka tarjoaa kiinnostavia mahdollisuuksia digitaalisille start-up-yrityksille.</p> <p>Kansainvälisten kaupunkivertailujen tieteellinen taso vaihtelee, ja niissä on metodologisia ongelmia, jotka heikentävät kaupunkivertailujen uskottavuutta tietolähteinä. Suurimmat näistä heikkouksista liittyvät datan luotettavuuteen, vertailukelpoisuuteen ja kattavuuteen sekä metodien läpinäkyvyyteen.</p> <p>Kaupunkivertailujen vaikuttavuudesta on toistaiseksi saatavilla erittäin vähän tutkimustietoa, mutta yleisemmällä tasolla sovellettavissa olevat tutkimukset viittaavat siihen, että vertailuilla voi olla ennakkoimattomia yhteiskunnallisia seurauksia vertailujen saadessa vaikutusvaltaa.</p> <p>Tämä katsaus tarjoaa kriittisten näkökulmien myötä lukijalle työkalun ymmärtää, suhteuttaa ja arvioida lukemaansa tilanteessa, jossa hän silmäilee kansainvälistä kaupunkivertailua.</p>		
Asiasanat Kaupunkivertailut, city-ranking, city-index, elämänlaatuvertailut, elämänlaatuindeksit, Helsinki, kaupunki, Flash Eurobarometer, yliopisto-rankingit, kansainväliset vertailut		
Hinta Hinnaston mukaan	Jakelu puh. 09 310 36293	
Myynti Tietokeskuksen kirjasto, Siltasaarenkatu 18–20 A, 00099 Helsingin kaupunki, puh. 09 310 36377		

HELSINGIN MENESTYMINEN KANSAINVÄLISISSÄ VERTAILUISSA

Mitä näistä vertailuista olisi syytä tietää?

Tässä julkaisussa luodaan katsaus kansainvälisiin kaupunkivertailuihin ja Helsingin sijoittumiseen niissä. Kaupunkeja vertailaan nykyään toisiinsa yhä enenevässä määrin. Vertailuissa tarkasteltujen aihepiirien kirjo ulottuu elämänlaadun mittauksista taloudellisen kilpailukyvyn arviointeihin, sijoitusmahdollisuuksista pyöräilyn sujuvuuteen. Helsinki on saavuttanut kansainvälistä menestystä varsinkin elämänlaatuun ja asukastyytyväisyyteen keskittyvissä vertailuissa, mutta näyttäytyy toistuvasti myös innovatiivisena ja ympäristöystävällisenä kaupunkina, joka tarjoaa houkuttelevia mahdollisuuksia digitaalisille start-up-yrityksille.

Kansainvälisten kaupunkivertailujen tieteellinen taso vaihtelee, ja niissä on metodologisia ongelmia, jotka heikentävät kaupunkivertailujen uskottavuutta tietolähteinä. Suurimmat näistä heikkouksista liittyvät datan luotettavuuteen sekä metodien läpinäkyvyyteen.

Kaupunkivertailujen vaikuttavuudesta on toistaiseksi saatavilla erittäin vähän tutkimustietoa, mutta yleisemmällä tasolla sovellettavissa olevat tutkimukset viittaavat siihen, että vertailuilla voi olla ennakoimattomia yhteiskunnallisia seurauksia vertailujen saadessa vaikutusvaltaa.

Tämä katsaus tarjoaa kriittisten näkökulmien myötä lukijalle työkalun ymmärtää, suhteuttaa ja arvioida lukemaansa tilanteessa, jossa hän silmäilee kansainvälistä kaupunkivertailua.